

CAPITULIA
PATRUM:
Hebraicè &c Latinè edita.

Opera Francis Taylor, Angl.

Verbi divini in Aede Christi apud Can.
marienses concionationes

UNA CUM ANNOTATIONIBUS
SENSU LOCORUM DIFFI-
CILIBUS EXPERIMENTIBUS.

REED: NO. 8, 8, 9.

ב' שאל נא ליהו רישון ובנו חבור אבונטן
כ' חבור אומנו ולא גרע כי איז מינען?

LONDINI,

Ex Typographia Thos. Roycroft, pro Soc: Martin, &
J: Ridley, ad insigne Castelli, in vico vulgo
vocato Fleet Street, 1651.

LIBER
CAPITIA
MUSAS
DE
INTERPRETE FÆLICISSIMO
EJUSDEM MUSÆ
VIRO.

Stromata *Græca* dedit CLEMENS: at, *Ebraïca* TAYLER
Stromata *Romana* consuit *Anglus* acu.

Indue *Judaicam* pallam, *Latianamq;* togamq;
Et *Palla* diodes eminuisse *Togam.*

Currente Rotâ fixi,

JOH: RIDLEY.

Былъ въ огнѣ пылающіи въ огнѣ
огнѣвъ огнѣніи огнѣніи огнѣніи

CLARISSIMO REVE-
rendissimoque viro Domino

JACOBO USSERIO.

Archipræsuli Armachano,

FRANCISCUS TAYLERUS Translationem

Hanc suam amoris & observantiae ergo
dicat, Dedicat.

Quanta sit apud Judæos (clarissime & eruditissime vir) literaturæ melioris sèges, orbi jam magis quam seculis retroactis patefecit Deus. Gentem hanc thesaurum suum pecu'arem inter, ante alias, non semel promuniciavit omnipotens. Quam licet ob filij mortem, infensus olim rejecerit, iterum tamen in Dei gratiam, nec multò post tempore recipiendam credimus. Quo magis illorum monumenta nobis sunt investiganda, ut conversionem eorum promoventes populum errantem, & oves longè latèque vagantes in Christi pastoris suavissimi pascua videntia reducamus. Piscaturam spiritualem ministros Dei exercere quis nescit? Retia in singulis piscium generibus ni sint apposta, & incitamenta idonea, frustra sudant pescatores. Hic liber cùm Judæis gratissimus sit, utpote successionem Doctorum Judaicorum, de quibus præcipue gloriantur, & singulorum sententias eximias continens nobis incognitus esse non debet. Qui & non solum corpori Talmudico, & publicis Judæorum Germanorum precibus inseri, (a) à Rabbinis plurimis exponi, sed & à Christianis scriptoribus frequentius citari meruit. In

^(a) Buxr.
Bibl. Rab.

רַיְקָלָא (א) *unum corpus fuere sententie istae insignes a R. Nathane Baby-*
lonio collectae, qui vixit circa annum Christi, 130. A Fagio
קִינָא נָבִי
Drusio olim translatus fuit hic liber, at rarus & obsoletus
רשָׁכִי בְּלָא

Bava Kama. cum fuerit, pancorum manibus teritur.

בְּמִתְחָא (ב) *Nec alterutrum mihi videre contigit, dum operis partem di-*
midiam absoluissimam. Ab utroque in multis dissertatione. Notas e-
stiam peculiares addidi. In his me exerceo dicti illius Talmu-

dici memor, (a) Amygdalus mala juxta arborem sterilem cres-
cit. Me semper rem acutetissime in sententiarum harum illustra-
rum translatione non ausim dicere. Alijs forsitan, qui melius possunt,
faciem pretruli. Libellum hoc ut claritatis tuae patrocinio com-
mitterem, multa persuaserunt. (b) Insignis tua eruditio per to-
tum orbem Christianum divulgata, (c) pietas egregia ubique

terrarum celebrata, benevolentia in me eximia per plurimos
annos continuata. In libro hoc transferendo si opera mea tibi
placeat, alijs profit, mercedem me satis amplam recepisse libens,
libensque profitebor. Interim Deus Optimus Maximus te litera-
torum qui sa-
ciunt ea. Ber. diutissime servet incolumem. Seria hac est supplicatio.

34.

Reverendissimæ Claritatis tuæ

Ex Musæolo meo
in Urbe Cantua-
riensi, Octob. 21.

1650.

Observantissimi,

FRANCISCI TAYLERI.

CAPITULA

CAPITULA PATRUM.

MNIBUS Israelitis portio est in seculo venturo, sicut dictum est:
 (a) Et populus tuus omnis justus erit, terram in
 Eternum Inhabitabunt, surculus
 (b) plantationis mee, opus manuum
 mearum, ut glorificer.

(a) I/a. 60. 21. (b) *Vel, ut surculus plantationis mee, opus manuum
 mearum glorificetur.*

Caput Primum.

V.1. M O S E S accépit legeme Sinâ, meamque Jehoshua tradidit, Jehoshuah verò Senioribus, & Prophetis Seniores. Prophetæ autem hominibus Congregationis magna eam tradidere. (a) Tria locuti sunt illi. Tardi sitis in judicio. Et discipulos plurimos constituite. Legique sepem facite.

(a) *Heb. Tria verba.*

פרק אבוח

כל ישראל יש להם
 חלק לעולם הנכון
 שנאמר ועמדו כלם צדיקים
 לעולם ירשו ארץ נזר מימי
 משה ירי להחפאר:

פרק א

א משה קבל תורה מסיני
 ומסרה ליהושע ויהושע
 לokaneם וokaneם לבנאים
 לבנאים מסורה לאנשי
 הכנסת הנורילה הם אמרו
 שלשה רכרים הוומתונים
 ברין והעמידו תלמידים
 הרבר ועשוי סיגן לחורה:

ב שפטון הרציק הירח
מושיר' בנטת הנזרלה
הוא היה אופר על שלשן
רנרים הטולט עומר על
התורה, ועל העבודה ועל
נמיות חסרים:

ג אנטיננוס איש טבוןobel
משמעות הצדיק הוא
היה אומר אל תהו כנברים
המשפשיין את הרב על מנת
לקבל פרם אלא החמברים
המשפשיין את הרב שלא על
מנת לקבל פרם והוא מורה
שמות עליכם:

ד יוסי בן יוסור איש
צ'יריה וויס' בן' יוחנן
איש ירושלים קבלו ממו יוס'
בן' יטורה איש צ'יריה אמר' יה'
ב'יך' ב'יך' ווער לחכמים ויה'
מהאך בעפר רנליהם והו'
שותה' בגמא את דבריהם:

ה יוסי בן יוחנן איש
ירושלים אמר' יה'
ב'יך' פתוח לרותה' ויה'
ענ'יס' בני ב'יך' אל תרבה
שיירה עט' דאהה באשותו
אמרו קל וחומר באשותח'ירו'
מכאן אמרו הכם' כל זמן
שאדם

(a) Forte e Principibus. De reliquijs. Fagius. (b) Mischnioth Amstelodami impressa addunt אונש'virorum Congregationis. (c) Vel, retributioinem. (d) Alij, Socheus. (e) Vel, commeatum. (f) i. liberè, & ex amore, (g) Heb. Celi. (h) Antigono sc. at Rabbi Joseph Caion legit ab ijs, sc. a Simeone, & Antigono. (i) Esto pulverizante in pulvere pedum eorum. Fag. Ad pedes doctorum sedebant discipuli, Act. 22. 3. (j) Plateam. Drusius in Apotheg. (m) Heb. Filii domus tue. (a) quo

2. Simeon Justus (a) è cantoribus (b) Congregationis magna fuit. Illo dixit, super tria consistit mundus, Super Legem, super cultum Dei, & super eleemosynatum (c) distributionem.

3. Antigonus vir (d) Sabaeus à Simeone Justo legem accepit. Dixit ille, Ne sitis sicut servi, qui Domino inserviunt eo fine, ut (e) mercedem recipiant: sed similes este servis Domino ministrantibus (f) non ad accipendam mercedem, & sit super vos timor (g) Dei.

4. Joses filius Joezeris vir Tseredanus, & Joses Johannides vir Hierosolymitanus ab (b) eo Legem accepere. Joses filius Joezeris vir Tseredanus dixit, sit domus tua domus conventus sapientibus, & (i) pulverem pedum eorum amplectere, & verba illorum fitibundus bibito.

5. Joses Johannides vir Hierosolymitanus dixit: Sit domus tua patens in (l) refocillationem; & sint pauperes (m) domestici tui, neque colloquium cum Muliere multiplices: De uxore propriâ locuti sunt, quanto minus cum proximi uxore. Idecirco dixere sapientes. Tempore universo,

(a) quo quis loquela cum feminâ multiplicat, sibi malum causatur, & à verbis legis cessat, & finis ejus erit ut in (b) infernum descendat.

6. Jehoshuah filius Perachia & Nit-tæus Arbelites ab illis legem accepere: Jehoshuah filius Perachia dixit (c) Fa-cito tibi magistrum, & socium tibi acquirito, & homines universos, (d) & quâ lance jūdicato.

7. Nit-tæus Arbelites dixit, A vicino malo longè absis, neque cum malo societatem ineas, neque de vindictâ dubites.

8. Jehuda filius Tabari, & Simeon filius Shatachi ab ijs accepere: Jehuda filius Tabari dixit; Ne sis (e) è numero eorum, qui judices instruant. Et cum stant (f) litigantes coram te, sint in oculis tuis quasi impij, at cum liberi dimissi sunt è conspectu tuo, sint in oculis tuis ut (g) justi, qui judicium in se receperunt.

9. Simeon filius Shatachi dixit, Multus esto in examinatione testium, & tamen (b) cautus esto in verbis tuis, nè forte ex ijs discant mentiri.

10. Shemaiah & Abtalion ab ijs accepere. Shemaiah dixit, Opus dili-ge, & (i) provinciam odio habeto,

שאורם מרבה שיחח עם

האשה נורם רשות לעצמו
ובוטל מרבי תורתו וסופה

ירוד לנ'חנס:

ו' הוושען פרחיה ונחאה
הארבל' קבלו מותם יהושע
בן פרחיה אומר טהרה לך רב
וكنה לך חבר והו'ין אתה כל

הארט' לך' וכות:

ז' נחא' הארבל' אומר
הרחק משך רע ואיל
התהבר לרשות ואל התהיאש
מן הפורענות:

ח' יהודובן טבא' ושמעוון
בן שטח קבלו מותם
יהוירה בן טבא' אומר אל
הטש עצמן בעורכי הרני'ין
וכשהיו בעלי הרין עומרין
לפניך ירהי'ו בעיניך בראשים
וכשנפטראין מלפניך' הי'י
בעיניך' נצרים' בשקבלי'ו
טליהם את הרין:

ט' שטמן בן שטח אומר
הי' מרכה לחקר אראת
הערים והו' והיר' ברבריך'
שמע מהותם ילמדו לשקר:
י' שטמיה ואבטליון קבלו
מהם שטמיה אומר אהוב
ארת' המלאכה ושנו'את אה
דבבנה

(a) R. Joseph, quicunque multiplicat, &c. (b) Infernum possideat.
R. Joseph & Misnaioth Amstelrod. (c) i. Parato. (d) Heb. Justitia.
(e) Ex leguleijs formularijs, judicia sive actiones concinnantibus. Scalig.
Elench. c. 14. Heb. Ne facias te ex instruentibus judices. d. (f) Heb.
Domini judicij. (g) Ut puri. R. Joseph & Misn. Amstelrod. (h) Vel,
Clara. (i) i.e. Imperium in provinciam.

הרכנוּת וְאֶל חֶתְרוּעַ

לְרֹשֶׁת: וְאֶל אַכְתָּלוֹן אָמַר חַכְמִים

וְאֶל הַוְּהָרְבָּרִיכִים שֶׁמֶא תְּהֻנוֹ:

חוּכָת גְּלֹתָת וְתָנָנוֹ לְפָקוֹם

מִים הַרְשִׁים וְיִשְׁתָּחַת לְתָלִמִּידִים

הַכְּאָיִם אַחֲרֵיכֶם וְיִמְתֹּא:

וּמְצַא שְׁם שְׁמִים מְחַלְלִים:

יְבָ הַלְּלָ וְשְׁמָא קְבָלָי

מְחַלְמִירִיו שֶׁל אַהֲרֹן אָוֹרֶחֶם

שְׁלָמָם וְרוּרָה שְׁלָמָם וְאוֹרֶחֶם

אַתְּ הַכְּרִיּוֹת וְמַקְרָבָן לְתֹרָה:

יְגָ הַזָּהָרָה אָמַר:

נָנָר שְׁמָא אָבָר

שְׁמִינִי וְהַלְּאָ מָוִסִּיף יְסִיף

וְדַלְּאָ יְלִיף קְטָלָא חַיָּב

וְרָאשָׁמָשׁ בְּחַנָּא הַלְּפָ:

וְךָ הַוָּא הַרָּה אָמַר אָמַר

אַיִן אַנְיִ לִמְלִי וּבְשָׁאַנְיִ לְעַצְמִי

מַה אַנְיִ אָסֵם לְאַעֲשֵׂי אַמְתָה:

וְחָ שְׁמָא אָמַר עָשָׂה

תְּוֹרָחָ קְבָעָ אָמַר עַמְתָה

וְשָׁהָ הַרְבָּה וְהַיְּ מְקַבֵּל אַתָּה:

כָּלְאָרָם בְּסָכְרָ פָּנִים יְפָתָה:

וְנָ רְכָן נְמַלְעֵי חַיָּה אָמַר

עָשָׂה לְךָ וְיָבָ וְהַסְּתָלָקָ

מִן הַסְּפָקָ וְאֶל הַרְבָּה לְעַשָּׂר

אָמְרוֹת: שְׁמַנְיָן

neque (a) autoritati te cognitum efficio.

11. Abtalion dixit, Sapientes cavete verbis vestris, ut non peccetis peccatum captivitatis, & captivi abducantini in locum aquarum malarum, (b) & bident discipuli (c) vobis succedentes, & moriantur; & nomen Dei propharatum reperiatur.

12. Hillel & Shammaeus ab illis accepere. Hillel dixit, Esto è discipulis Aharonis pacem diligens & prosequens, (d) homines amans, & ad legem (e) appropinquare faciens.

13. Dixit ille præterea, (f) Qui nomen protelat, nomen ejus peribit, & qui non addit, deficiet, & qui non dicit, mortis reus est, & qui de (g) coronat sibi inservit, (h) se perdet.

14. Idem dixit, Si non ego mihi quis mihi? Et cum ego mihi ipsi quid ego? Et si non nunc, quando?

15. Shammaeus dixit, Legem (i) tibi infixam reddito, loquere parum, & fac multum, & homines omnes vultu amano sub spe recipere.

16. Magister noster Gamaliel dixit, (l) Fac tibi magistrum, & à re (m) dubia abstine, neque multiplica aestimationes super decimis.

(a) i. e. Viris magnis. (b) Quibus spotis discipuli qui post vos veniunt moriantur. Scalig. (c) Post vos venientes, Heb. (d) R. Joseph. locum, i. e. Deum. (e) Applicans. Scalig. (f) Chaldaica est hoc septentria. Linguam mutat quia legis studium homines mutat. R. Joseph. (g) Qui de lege quæsumus facit sibi. Scalig. Sive, qui legem habet pro qua-
stus perit, Idem. i. Ut qui coronam regiam indit occidetur, ita qui legem Dei in fines suos convertit. (h) Vel transibit, e mundo scilicet. (i) Heb. shag. (l) i. Para. (m) Heb. Dubio.

17. Simeon

17. Simeon filius ejus dixit, *Omnibus diebus meis inter sapientes educatus fui, neque quicquam homini silentio melius inveni. Neque est schola sed opus fundamentum, & quicunque verba multiplicat, peccatum inducit.*

18. (a) *Idem dixit, Super tria*
 (b) *consistit mundus, super veritatem & judicium & pacem, sicut dictum est,*
 (c) *Veritatem, & judicium, & pacem, judicate in portis vestris.*

Rabbi Hannaniah filius Aqiba dixit, Vouluit sanctus benedictus Deus Israelem (d) justificare. Idecirco legem & mandata multa illis dedit. Sicut dictum est; 'Domino beneplacitum est propter justitiam suam, legem magnificabit, & glorificabit.

(a) *Liber precum Germ. & R. Joseph legunt. Magister noster Simeon filius Gamalielis.* (b) *Lib. prec. Germ. stabilitus.* (c) *Zech. 8. 16.*
 (d) *Vel mundare. Esai. 42. 21.*

Caput Secundum.

V. 1. (e) *R* ABBI dixit, Ubi est via illa recta, quâ se mundet homo? *Quodcumque facienti decorum est, & decus ei ab (f) alijs producit. Item cautus esto in mandato levi, & que ac in gravi. Non enim nosti mercem gratuitam mandatorum, & considerato damnum mandati, è re-*

י"ן שפטוון בנו אמר כי
 ימי נרליך בון
 החבמים ולא מזאתו לנו
 טוב משתיקתך ולא המרש
 דונא עקר אליא המטה
 וכל המרכה רמיים מביא
 חטא:

י"ח הו"א היה
 אמר על שלשה
 רביים העו"ם טומד על
 האמר וועל הדין וועל השלום
 שנאמר אמר ומשפט שלום
 שפטו בשעריכם:
 רב' חנניה בן עקשי אמר
 רצח הקדוש ברוך הוא לו כותה
 את ישראל לפיכך הרבה להמת
 תורה ומצוות שנאמר יהוה
 חפאלטן צרכו ינരיל תורה
 ז' אדר:

פרק ב

א רב' אמר איו ה'יא
 דרך ישראל שיבור ל'
 הארכט כל שהוא תפארת
 לשואה ותפארת לו מ' הארכט
 ור' ז' אדר במשות מהר'
 בכח מריה שאין אותה יוציא
 מתח' טברן של מצות וה'י
 מחשב הפסה גזורה שבר

(e) *Dicit R. Joseph hoc nomine nudo insignitum fuisse, R. Iehudam, quem hic intelligi ex initio V. seq. videtur.* (f) *Heb. Homine,* gioge

שבריה ושרף עבירות בנו
הפסרה : הסחbul בשלשה
רבריכם ואין אתה בא לירוי
עבורה רע מיה למשילה
מפרק עין רואיה ואוון שומתיה
וכל משיך בספר נכתבים :

ב רבנן נטלאל בנו של
רבי יהודה הנשיא
אומר יפה תלמור תורה עט
דרך ארץ שניעת שניית
משכחת עון ובל תורה שאין
טמה מילאת פופה בטעית
ונורחת עון וככל העופתין טם
הצבור יחי עסוקין עט מהם
לשם שמים שכור אבותם
מסיעתם ויצקתם עומרת
ליד ואחט טלית אני
עליכם שכר הרבה נאנו
עשיהם :

ג דחו והירין ברשות
שאין מפרקין לו לאדם
אלא לזרור עזמן נראיין
כאהוביין בשעת הנאתן ואין
טומריין לו לאדם בשעת
רווחקו :

ד הו רהי אומר עשה
רצונו ברצונך בר
שיטרה רצונך ברצונו
בטל רצונך מפניך רצונו בר
шибטל רצון אחרים מפניך
רצונך :
הלו :

(a) *Heb. Manus.* (b) *Vocatione civili.* (c) *i. Publica negotia per-
ragunt.* (d) *Heb. Ascendere faciam.* (e) *Ac si fecissetis praecepta, Fag.*
(f) *Chaldaicum est hoc adagium.* (g) *Heb. Postestate.* (h) *Heb. Ad-
stant. Angl. They stand not to him.* (i) *Lit. proc. Germ. legit Rabbi
dixit.* (a) *Hillel.*

gione mercedis ejus, & mercedem
transgressionis, è regione damni illius.
Tria considerato, & in (a) potesta-
tem transgressionis non venies. Scito
quod supra te sit oculus videns, & au-
ris audiens, & opera tua omnia in li-
bro scripta.

2. *Magister noster Gamaliel filius
R. Jehudæ principis dixit, Pulcrum
est disciplina legis cum (b) viâ terræ,
quia labor in utrisque iniquitatem
oblivioni dat: & Lex omnis, qua o-
pificium adjunctum non habet, finis e-
jus est cessatio, & iniquitatem attrahit.
Et qui cum congregazione (c) o-
perantur, cum ijs in nomine Dei ope-
rantur, quia puritas patrum eorum
eos adjuvat, & justitia illorum in æ-
ternum stat. Et ad vos quod attinet,
vobis mercedem magnam (d) confe-
ram, (e) prout fecistis.*

3. (f) *Cauti estote de (g) princi-
pibus, quia non ad quenquam acce-
dunt, nisi cum opus illis habent. Vi-
dendum amici esse in tempore commo-
ditatis sua? At homini non (h) pro-
funt, quo die opprimitur.*

4. (i) *Idem dixit, Fac voluntatem
eius, sicut voluntatem tuam, ut ille
efficiat voluntatem tuam ut suam.
Cessare facito voluntatem tuam præ
voluntate eius, ut ille aliorum volun-
tatem præ tuâ cessare faciat.*

(a) Hillel dixit, Ne separates te à congregatōne, neque tibi credas usque ad diem mortis tuae; neque socium tuum judices, dum in locum ejus veneris. Neque rem dicas quam audire (b) impossibile est, cum finis ejus est ut audiatur. Neque dico cum otiosus ero, in lege discam. Forte (c) nunquam otiosus eris.

5. Idem dixit, (d) Stultus non metuit peccatum, neque pius est, (e) populus terra, neque discit verecundus, neque docet (f) iracundus, neque est ullus, qui mereatur multiplicet, sapiens: & in loco ubi non sunt, (g) homines, fac te virum praebas.

6. Vedit ille cranium unum quod super faciem aquarum natabat. Dixit ei, Quiā abripuisti, abripient te, & finis te abripientum erit ut abripiantur.

7. Dixit ille, Qui multiplicat carnes, multiplicat vermes. Qui multiplicat opes, multiplicat follicitudinem. Qui multiplicat Uxores, multiplicat beneficas. Qui multiplicat ancillas, multiplicat scelera. Qui mul-

טַלְלָא אָוָמֵר אֶל תְּפָרוֹשָׁתִן
חַצְבָּיְלָו אֶל חַאָמֵן בְּצָמָן
עַד יְמֵן מַוחַךְ וְאֶל חַרְבֵּין
אַחֲחַבְּרָךְ עַד שְׁתִּינְיָעַ לְמַקְוָמוֹ
וְאֶל חַאָמֵר דְּבָרְשָׁלָא אַפְשָׁר
לְשָׁמָעַ שְׁטוֹטוֹ לְהַשְּׁמָעַ וְאֶל
חַאָמֵר כְּשָׁאָפְנָה אַשְׁנָה
שְׁמָא לְאַחְפָּנָה:

ה הַוָּא חַיָּה אָוָמֵר
אֵין בָּוּרָה יְדָא חַטָּא
וְלֹא עַם הָאָרֶץ חַסְדָּוּלָא
דְּבָיְשָׁן לְטָדָ וְלֹא דְּחַקְפָּחָן
מְלָמָר וְלֹא כָּל דְּחַמְרָבָן
בְּסָהָרָה מְחַכִּים וּבְמַקּוֹם
שְׁאַיִן אָנָשִׁים הַשְּׁהָרָל
לְהַזְּיוֹת אִישׁ:

ו אֲפָר חַזְיאָה רָאָה
גְּלֹוֹלָה אֲחַת שְׁצָמָה
עַל פְּנֵי הַמִּים אָמֵר לְהָעַל
דְּאַטְפָּח אַטְפָּח וּסְפָּחָטְפִּיר
יְטוֹפָן:

ז חַוָּא חַיָּה אָוָמֵר
מְרַבָּה בְּשָׁד מְרַבָּה
רְמַתָּה מְרַבָּה גְּכִיסָה מְרַבָּה
וְאַגָּהָה מְרַבָּה נְשִׁיבָה מְרַבָּה
נְשִׁיפָּתָה מְרַבָּה שְׁפָחוֹת
שְׁפָרָה יְמָה מְרַבָּה
עֲנָרוֹת

(a) *Suspicor hic apponi debere figuram 4: quia Novus auctor memora-
tur.* (b) *Lib. prec. Germ. & R. Joseph legunt possibile.* (c) *Heb. Non.*
(d) *Drusius transfert, Baro non metuit.* בָּרוּא *stultus, extat, Prov.*
12. 1. in Par. Chalda. & in Test. Sgr. 2. Cor. 11. 6. Vir insanus, R.
R. Joseph. Nebulo, Fag. (e) *Idiota, Fag.* (f) *Quid discipulos rogare
non permititur. Missionariis Amstelrod.* Sicut ē contrario, verecundus
non discit, quia puder eam rogare ubi dubiter. (g) *Drusius & Paglus*
Viri. Sed hoc magis est quam homines apud Iudeos.

tiplicat

בערים מרבה נול. מרבה
תורה מרבה ח"ט : מרבה
ישיבה מרבה חכמה : מרבה
עצה מרבה חכונה :
מרבה צדקה מרבה שלום :
קנה שס טוב קנה עצמי
קנה יוו רבר' תורה קנה
לו ח"י השווים תבאי :
ח רבן יוחנן בן זכאי קבל
מהלל ומשמא' הויא
היה אמר אם שישת
תורהך קבב אל הchioק
טובה לעצמך לכך נוצרת:
המשה תלמידים היו לו
לרבנן יוחנן בן זכאי אלו ה
רבי אליעזך בן הורקנוס
ורבי יהושע בן חנניה ורבי
יוס' הכהן ורבי שמtron בן
נתנאל ורבי אלעזר בן ערך
הוא היה מונה שכחן
רבי אליעזר בן הדרקנוס בוד
סיד שאינו מאבר טפה
רב' יהושע בן חנניה אשרי
וילרדו רבי יוס' הכהן חסיד
רבי שמtron בן נהנא ר' חטא
ורבי אלעזר בן ערך כמשין
המhabר: **ח'ז' היה אמר**
אם היה כל חכמי ישראל
בכף מזוניים ואלעזר בן
הורקנוס בכף שניר' מכרע
הוא אמר כל' :
א' בא שאול אמר משפט
ונ

tiplicat servos, multiplicat rapinam.
Qui multiplicat legem, multiplicat
vitam. Qui multiplicat scholas, mul-
tiplicat sapientiam. Qui multiplicat
consilium, multiplicat (a) intelligentiam.
Qui multiplicat justitiam, mul-
tiplicat pacem. Qui nomen bonum
acquirit, (b) sibi ipsi acquirit. Qui
verba legis sibi acquirit, vitam seculi
futuri sibi acquirit.

8. R. Johannes filius Zacchaei ac-
cepit ab Hillele & Shammæo. Ille
dixit, Si legem (c) copiose didiceris,
(d) ne apprehende bonum tibi ipsi,
quia ideo formatus fuisti. Erant R.
Johanni quinque discipuli, Rab. Elie-
zerus filius Hircani, & R. Jehoshuah
filius Hanania, & R. Joses Sacerdos,
& R. Simeon filius Nathanielis, & R.
Eleazarus filius Arachi. Ille laudes e-
orum appendit. R. Eliezerus filius
Hircani, cisterna est calce oblita, qua
ne guttulam quidem perderet. R. Je-
hoshuah filii Hanania beata genetrix.
R. Joses Sacerdos pius. R. Simeon fi-
lius Nathanielis, timens peccatum. Et
R. Eleazerus filius Arachi fons (e) ex-
uberans. Ille etiam dixit, Si essent
omnes sapientes Israelis in lance una,
& Eliezerus filius Hircani in lance al-
tera, ille omnes (f) pondere superaret.
Abba Saulus dixit, è (g) sententiâ

(a) Legem. Fagiis sed non recte. Ipse n. legit non תבונה

(b) Seipsum Fagis. Sed non recte. (c) R. Joseph, Tibi infixam fe-
ceris. (d) i. Ne teipsum laudes ut interpretatur, R. Joseph. (e) Heb.
Prævalens. (f) Heb. Incurvare faceret. (g) E sententiâ R. Jochanan
Fagiis sed male, est enim contraria sententia ejus priori.

suâ,

suā, si essent omnes Israhelitū sapientes
in lance una, & Eliezerus filius Hir-
cani etiam cum illis, & Eleazarus filius
Arachi in lance altera, eos omnes pón-
dere superaseret.

(a) Dixit ijs, Exite & videte;
ubi sit via recta, cui adharet homo?
R. Eliezerus dixit, Oculus bonus. R.
Jehoshuah dixit, Socius bonus. R. Jó-
ses dixit, (b)Vicinus bonus. R. Simeon
dixit, Futura právidens. R. Eleazarus
dixit, Cór bonum; (c) Dixit ijs, Video
verba Eleazari filii Arachi, (c) ver-
ba vestri omnium in se comprehen-
dere. Dixit ijs, Exite & videte, ubi
sit via mala, à quā longè abesse debeat
homo? R. Eliezerus dixit, Oculus
malus. R. Jehoshuah dixit, Socius
malus. R. Jóses dixit, Vicinus malus.
R. Simeon dixit, mutuō accipiens &
non reddens. Mutuō accipit quis ab
homine, ac si a (d) Deo mutuō acci-
peret. Sicut dictum est (e) mutuō
accipit impius, & non reddit. at iūl
stus beneficis est, & dat. R. Eleaza-
rus dixit, Cor malum. Dixit illis, vi-
deb verba Eleazari filii Arachi, quod
verba vestra (f) ejus verba compre-
hendant. (g) (d) (e) (f) (g) illis meup

10. Illi (g) tria dixerunt. R. Eliezerus dixit, Sit gloria (b) socij tui

אָתָּה הַזֹּבֵד הַנְּפָרֵט שֶׁרְאַל
סְכִי מְאֻנוֹת אֲלֵיכֶם אֶלְאֶלְשָׁרָבֶן
הַהְנִקְנוֹת אֲלֵיכֶם עַמְּמָת אֲלֵיכֶם
בֶּן טָהָר בְּבֶן שְׁנִיָּה מְכַבֵּעַ
אַתָּה נִמְלֵט בְּשִׁזְבָּבָב צְדָקָה
אַתָּה אָמַר לְהַמְּלָאָקָה אֲלֵיכֶם
אַיִלָּחָה אֲרָבָה שְׁמַת
שִׁירְבָּק בְּהַדְּחָה אֲלֵיכֶם חַבְּבִי
אַלְעָזָר אָזְמָר עַזְמָזָבְּזָבְּרָבִי
יְהֹשָׁעָ אָזְמָר חַבְּרָבְּזָבְּרָבִי
יְוָסָ אָזְמָר שְׁכָן שְׁבָן בְּזָבְּרָבִי
שְׁמַעְנָ אָזְמָר הַהְוָאָה אַתָּה
הַנּוֹלָד בְּבִי אַלְעָזָר אָזְמָר
לְבָטּוֹב אָזְמָר לְהַבְּזָבְּרָבִי רְוָאָה אָנָּי
אַתָּה דְּבָרִי בְּבִי אַלְעָזָר בְּנִי
שְׁרָךְ שְׁבָכְלִיל רְכָבְיוֹ דְּבָרָרִיכְם
אָזְמָר לְהַמְּעָזָר וְרְאוֹאָיְרָה
הַרְדֵּךְ רְשָׁה שְׁיְהָרָק פְּמָנָה
הַאֲדָם רְבִי אַלְעָזָר אָזְמָר עַזְמָזָבְּזָבְּרָבִי
רְעַזְבִּי הַזּוֹשָׁט אָזְמָר חַבְּרָבְּזָבְּרָבִי
רְבִי יְוָסָ אָזְמָר שְׁבָן רְעַזְבִּי
שְׁמַעְנָ אָזְמָר לְוָת מִי הָאָרָם
מִשְׁלָמָם אַחֲרָלָת מִי הָאָרָם
לְפָאָתְרָ לְוָתְרָ מִי הָמְקוֹם
שְׁנִאָמֵר לְוָתְרָ רְעַזְבִּי
יְשָׁלָמָם וְעַזְבִּיק חָמָן וְעַתְּ רְבִי
אַלְעָזָר אָזְמָר לְבָעָר
לְהַסְּדָאָה אָנָּי אַתָּה דְּבָרִי
רְבִי אַלְעָזָר בְּנִי עַדְשָׁרְבָּכְלִיל
רְכָבְיוֹ דְּבָרִיכְתָּם :) שְׁבָח בְּנִי
וְאַתָּה אָמָתְשָׁלְשָׁהָרְבָּרִים
רְבִי אַלְעָזָר אָזְמָר יְאַכְּד
חַבְּרָךְ

(a) *Sc. Abba Saulus. Fagius hanc etiam sententiam, R. Johanni ascribit, at contraria est priori. (b) R. Joseph. Nomen bonum. (c) Misb. Am. addunt, pre verbis vestris. (d) *Heb. A loco. (e) *Psal. 37: 23. (f) *Heb. In comprehensione verborum ejus. (g) Misb. Am. tria tria i. Singuli tria dixerunt. (h) *Alius codex, discipulis tuis, vid. Misb. Amst.*****

חַבְרִים אֶתְבָּשָׂל וְאֶל
קְהִלָּה נָחָל לְכָעָסָר וְשָׁוֹב יְוָם אָמָר
לְפָנֵי מִתְחָרָה וְהִי מִתְחָמָס
כִּנְגָּר אֲוֹהָן שֶׁל חֲכָמִים וְהִי
זְהִיר בְּנְחִילָה שֶׁלְאָתָה תְּבוֹתָה
שְׁנַשְּׁיכְרִין נְשִׁכְתָּה שָׁוֹלָל
וְעַקְיָצְרִין עַקְיָצְתָה שָׁקָרָב
וְלִיחְשָׁתָן לְחִישָׁתָן שְׁרָף וְאַפָּ
כָּל דְּבָרֵי הַמִּנְחָה כְּנַחֲלִי אָשָׁ:

יְאָ רְבִי יְהוֹשֻׁעַ אָוֹמְרָעַן
הַרְעוּצֵר הַרְעוּצֵר וְשָׁנָאת
הַבְּרִיּוֹת מִצְּאֵין אַחֲתַה אָרָם
מִן הַטּוֹלָטָן:

יְבָ רְבִי יְוָם אָוֹמָר יְהִי
מִקְמוֹן חַבְרָה חַבְבָּה
עַלְיָךְ בְּשָׁרָךְ וְהַחֲקָן עַמְּבָדָה
יְלִימָדָה תְּוֹרָהָךְ: שְׁאַלְגָּנָה
יְהֹוּשָׁרָה לְךָ וְכָל מַשְׁאָךְ הַיָּה
לְשָׁבָטָםָה:

יְגָ רְבִי שְׁמֻעוֹן אָוֹמָר
הַוְיָה נְהִיר בְּקָרִית שְׁמֻעָן
וּכְתָפִילָה וּכְשָׁאָתָה תְּמָפְלָל
אֶל חָשָׁב תְּפָלָחָה קָבָע אֶלְאָ
רְחַמִּים וְהַתְּהִוְגִּים יְפָנֵי
חַמְקָוָת שְׁנָאָמָר בַּיְתָל הַנְּזָעָן
וּרְתּוֹתָה הַוְאָהָרָךְ אַפִּיכָּם
וּרְכָב חָסָר וּנְחָתָן עַל הַרְתָּהָה:
וְאַתְּה יְרַשְּׁתָּה כְּמָן עַצְמָךְ:

לְדַרְבֵּי אַתְּוָה אַוְהָתָה שְׁקוֹר
לְלִמּוֹד

bona minus chara sibi quantu[m]a, ne-
que i[n]s[ecundu]m (a) acquiescas. Item (b) die
unâ ante mortem respisce. Item te
calefacito ad ignem sapientum, at à
pru[n]is eorum morsus vulpinus est, &
punctio eorum scorpij puerio est, &
sibilatio eorum, sibilatio serpentis u-
rentis, atque etiam omnia verba illo-
rum similia sunt pru[n]is ignitis.

11. R. Jehoshuah dixit, Oculus
malus & cogitatio mala, & odium
hominum, hominem è mundo (c) ex-
trudunt.

12. Rabbi Joses dixit, Sint opes
socii tui tibi non minus chara, quam
tua; & parato te ad legem discen-
dam, non enim illa tibi i[n]heredita-
rio obtinet. Opera tua etiam univer-
sa propter (d) Deum sicut.

13. R. Simeon dixit, Esto cautus in
recitatione, (e) Audi, & in precatio-
ne. Et cum oraveris precem tuam
fixam nè feceris, sed misericordias &
commiserationes eorum Deu[m] pete. Si-
cuc dictum est, (f) Deus enim est
gratiolus, & misericors tardus adi-
ram, & multa benignitatis, (g) &
quem mali penitet. (h) Præterea nè
esto in conspectu tuo impius.

14. R. Eleazarus dixit, Vigilans eslo

(a) Heb. Quietus sis. (b) i. Hodie quis nescia auctoritas mori[re].
(c) Heb. Exire facient. (d) Heb. Calum. (e) Deut. 6. 4. Qui lo-
cus à Iudeis amuletis loco usurpatur. (f) Joel 2. 13. (g) Omisititur
hac clausula in prec. Iud. Germ. (h) Hanc clausulam omisit Rab.
Joseph.

ut legem discas. Et scito quid respon-
deas. Epictro. Et cognosce coram
quo labores. (a) & quis sit operis tui
Dominus, qui actionis tua mercedem
tibi sit redditurus.

15. (b) R. Tarpon dixit, Dies brevis
& opus malum est, & operarij des-
udes & primum amplum, & patet fa-
milia utiger.

16. Ipse præterea dixit, Non est
tui maneris opus tuum ad exitum
perducere, nec tamen (c) liber es, ut
ab opere cesses. Si legem copiose di-
diceris, merces copiosa tibi dabitur.
Et fidus est Dominus operis tui, qui
præmium actionis tue tibi rependet.
Et scito præmium gratuitum iustorum
venturum in futuro.

R. Hanania filius Aqisha, &c.
ut in fine, Cap. 1.

(a) Et fidelem esse. Alis. Amst. (b) Fagiis legit R. Simeon con-
tra omnes quos vidi codices. (c) Filius procerum.

Caput Tertium.

Ver. 1. **A** Quiba filius Mahaleelis
dixit, Tria considerato,
& in potestatem transgressionis non
incides. Scito unde veneris, & quo
tendas, & coram quo futurum est,
ut judiceris, & rationem reddas. Un-
de veneris, è (d) guttula foetida, &
quo vades, in locum pulveris, ver-

(d) i. Spermate.

ללא מודיפותה. וודעתה שהחטא
לא רק קדוש ורע לפרט, כי אהיה
שעל הארץ חטא נסכל מdeadich
שיטים יך שכט-פעתחרט.

טו רבי טרפון אומר הימים
קוצר והמלאכה מחייבת
והפטוית שאלת השבר
הרבה ובעל הבית דוחק:

ז' הווא זהה אומר. לא
עליך המילאכה, לנמור
ולא אתה בן חורין ליכשל
הימנה אם למרתו הורה חרכה
ונותני לך שבר הרבה ונאמן
הוא בעל מראכתך שישלים
 לך שבר פועלך ורע מטה
 שכח של צדיקים לעתיד
 לבא:

רבי חנניאה בן עקשייא:

פרק שלישי

א שביבה בן מהללאל אומר
הסתכל בשלשה דברים
ואין אתה בא ליר עבירה
דטמאן בזאה ולא אין אתה
הויר ולפנוי מאי אתה עתיד
ליחן רין ווחשבן מאין
כאתה מטפה סרוחה ולא
אתה הולך למקום עפרה מה
ווזלעה

וְזַוְלְתָה וְלַפְנֵי מֵאָהָר
שְׁתִיר לֵיהֶן רֵין וְחַשְׁבָן לַפְנֵי
מֶלֶךְ מֶלֶךְ הַמְּכִים הַקְּדוֹשׁ
בָּרוּךְ הוּא :

ב רְבִי חַנִּינָה סָנָה כּוֹהָנוֹת
אָמָר הָוַי מְהַפֵּלֶל בְּשִׁלְוָתָה
שֶׁל מֶלֶכְתָה שָׁאַלְמָלָא מְרוֹאָת
שֶׁל מְלָכּוֹת אָשָׁא אָתְתָ רְתָה
חַיִם בְּלָעוֹ : רְבִי חַנִּינָה
אָמָר חַרְדָּי אָמָר שְׁנַיִם
שִׁיְשָׁבֵן וְאַזְנַיִם בְּיִנְחָם דָנָרְיָה
תּוֹרָה הָרָי הָה קָוָשָׁב רַצִּים
שְׁנַיִם אָמָר בְּמִשְׁבָּב לִצְיִים לְאַיִלָּא
יָשָׁב אַבְלַתְעַסְתָשִׁיבְנָי וְיַשְׁבָנָי
בְּיִנְחָמָרְבָּרָתְרָה שְׁרָה שְׁבָנָה
שְׁרָוָה בְּיִנְחָם שְׁנַאֲמָר אָז
נְדַבְּרוּ רְאֵי יְהֹוָה אֲיַש אַלְרָעָתוֹ
וַיַּקְשֵׁב " וַיִּשְׁמַט וַיְכַתֵּב בְּסֶפֶר
וְכַרְזֵן לְפָנֵי לִירָא " וְלַחֲשָׁבָי
שְׁמַמְאָן לִי אַלְא שְׁנַיִם מְנַיִן
שְׁאַטְלָו אֶחָד שִׁיְשָׁב וּטוֹסָק
בְּתּוֹרָה שְׁהַקְּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא
קַוְבָּעַ לו שְׁכָר שְׁנַאֲמָר יָשָׁב
בָּרוּךְ וְרוּם כִּינְטָל עַלְיוֹ :

ב רְבִי שְׁמֻעוֹן אָמָר
שְׁלַחַתָה שְׁאַכְלָוּל
שְׁלַחַן אֶחָד וְלָא אָמְרוּ עַלְיוֹ
רְבִרְיָה תּוֹרָה כְּאַלְאַכְלָוּ מְבוֹחָי
מְתִיכָם : שְׁנַאֲמָר כִּי כָל
שְׁלַחַנוֹת מְלָא קָא צֹוָתָה
בְּלִי

(a) *Heb. Regni.* (b) *Psal. 1. 1.* (c) *Mal. 3. 16.* (d) *Lam. 3. 28.*
(e) *Super eam.* (f) *Isa. 28. 8.*

mium, & lumbrierorum. Et coram quo futurum est, ut judiceris & rationem reddas. Coram rege reges regentium sancto, Benedictus sit ipse.

2. R. Hanina praefectus Sacerdotum dixit, Ora pro incolumitate (a) regis, quia si illius timor abesset, unusquisque vicinum suum vivum absorberet. R. Hanina filius Therodionis dixit, Si duo confideant, & non sint inter illos verba legis, ecce hic est confessus derisorum. Sicut dictum est, (b) Et in confessu deridentium non sedet. Si duo confideant, inter quos sint verba legis, majestatica Dei praesentia inter eos residet. Sicut dictum est (c) tunc locuti sunt timentes Deum quisque ad vicinum suum; & auscultavit Dominus & audivit, & scriptum fuit in libro memoriali coram eo ob timentes Dominum, & de nomine eius cogitantes. Mihi non videtur constare nisi duo sint, unde autem constat, etiam unus si sedeat, & occupatus sit in lege, Quod benedictus Deus sanctus mercedem ei constituerit? Ex eo quod dicitur, (d) sedet solus & filet, quia super se portavit.

3. R. Simeon dixit, Si tres super mensam unam comedant, & verba legis (e) ibi non dicant, idem est ac si de sacrificijs mortuorum comedenterent. Sicut dictum est, (f) Omnes enim mensa plena sunt vomitu, & excre-

mento (a) fine Deo. At si tres super mensam unam comedenterint, & dicant ibi verba legis, idem est ac si de mensa (b) Dei comedenterint, sicut dictum est: Et dixit mihi, (c) Hæc est mensa quæ coram Deo stat.

4. Rabbi Hananiah filius Hachinai dixit, Qui de nocte vigilans, vel in viâ solus ambulans, otio cor suum dedit, ecce hic in animam suam peccat.

5. R. Nechunia filius Hachanæ dixit, Quicunque jugum legis in se recipit, ab eo jugum regni, & via terrena amovebitur. At quicunque jugum legis à se effringit, super eum jugum regni, & via terrena (d) decernetur.

6. R. Halaphta (e) vir è pago Hania dixit, Si decem confideant & in lege occupati sint, majestatica Dei præsentia inter eos residet. Sicut dicitur (f) Deus stat in congregacione Dei. At unde constat Deum adesse etiam ubi quinque sint? Quia dicitur in medio (g) Deorum judicabit, unde si tres tantum adfint. Quia dicitur, (h) Et falciculum super terram fundavit eum. Unde si duo? Quia dictum est, Tunc locuti sunt timentes Dominum, quisque ad proximum su-

בלי מקומות: אבל שלשות
שאכלו על שולחן אחר: ואמרו
עליו דברי תורה כאלו
אכלו משלחנו שלו מקומות
שנאמר: וירבר אל' והחשלחן
אשר לפני":

ד. רבי חנניה בן חכאי
אומר הנשׂור בלילה
והטהרך בחרך יזרוי והמנה
לכו לבטה להר כי ותמן ב

בנפשו:
ה. רבי נחוני בן הנקנה
אומר כל המקביל עליו
ועל תורה מטעירין ממנה וועל
מלכות וועל דרך ארץ וככל
הפרק ממנה ועל תורה נזורי
עליו ועל מלכות ועל דרך ארץ:

ו. רבי חלפחה א"ש
כבר חנניה אמר
שרחר שיושבין וutoskin
ברבר תורה שכינה שרויר
ביניהם שנאמר אלהים נאכ
ברורה אלומני אפיקלו חמשה
שנאמר בקרב אלהים ישפט
ומני אפיקלו שלישית שנאמר
ואנו רוחו על ארץ סירה ומני
אפיקלו שניים שנאמר או נדרבו
יראי" א"ש אל רטרו
ומני

(a) Heb. *Sine loco, ita Fag.* & recte quoad sensum loci, sed non ad propositum Simeonis. (b) Heb. *Loci.* (c) *Ezek. 41. 22.* (d) *Mish. Amft. imponetur.* (e) *R. Joseph addit filius Dosa, sed male.* (f) *Psal. 82. 1.* (g) *Psal. 82. 1. At R. Joseph, & Mish. Amft. locum sequentem hic citant, & hunc sequenti classule applicant.* (h) *Amos 9. 6.*
um.

וּמְנִין צָפִילוֹ אֶחָד שָׁנָאָמָר
בְּכָל-מָקוֹם אֲשֶׁר אָכִיר אֶחָד:
שְׁמֵי אַכְּמָא אֶלְקָן וּבְרָכָתָךְ:

לְרַבִּי אַלְתָּר אֲשֶׁר בְּרוּחָה
אָומֵד תָּן לוּ מְשֻׁלָּשָׁה
וּשְׁלִיךְ שְׁלֹבֶן בְּרוּחָה אָמָר
כִּי בְּמִקְדֵּשׁ הַכֹּל וּמִקְדֵּשׁ תָּנוּ לְךָ:
רַבִּי יַהֲקָב אָמָר הַמְּהֻלָּךְ מִזְרָח
וּשְׂדָה וּמִזְרָק מִמְשְׁנָה
וְאָמָר מִהְנָאָה אֵין אַחֲרָה
שָׁהָר נִיר וְזָהָר מְלָה עַלְיוֹ
הַכְּרָבוֹכְבָּן כָּאַלְוָה מִתְחַיְּבָ
בְּנֶפֶשׁ:

לְרַבִּי חַסְדָּא בֶּן יַנְאָא
מִשּׁוּם רַבִּי מַאְיר
אָמֵר כִּי הַשׁוֹחֵחַ רַבִּי אֶחָד
מִמְשְׁנָהוּ מְלָה עַלְיוֹ הַכְּתָבָה
כָּאֵל מְחַחְיִבְנֶה שְׁנָאָמָר
רַק הַשְׁמֵד לְךָ וּשְׁמֵר נְפָשָׁךְ
מַאֲרָפָן הַשְׁבָּחָה אֶת הַרְכָּבָה
אֲשֶׁר רָאָה עַיִּינְךָ יָכֹל אַפְּלִילָה
הַקְּפָרָה עַלְיוֹ מִשְׁנָהוּ תַּלְמֹוד
לֹומֶר וּפָן יְסֹרוֹ מִלְכָךְ הָא
אֵינוֹ מִתְחַיְּבָ בְּנֶפֶשׁ עַד
שִׁישָׁב וּסִירָם מְלָכָו:

לְרַבִּי

um. (a) Unde si unus. Quia dictum
est, (b) In omni loco ubi nomen me-
um commemorari fecerim, ad te ve-
niens & tibi benedicam.

7. R. Eleazarus vir (c) Barto-
nus dixit, Dic illi de suo, tu enim &
tua omnia illius sunt. Sic enim per
Davidem dicit. (d) A te enim sunt
omnia, & è manu tua tibi dedimus.
(e) R. Jacobus dixit, Qui per viam
ambulans studet, si à studio suo ces-
set & dicat, Quam pulchra est ar-
bor hac? Quam elegans est sucus
iste? (f) Eum condemnat Scriptu-
ra, ac si in animam suam peccas-
ses,

8. R. Dosthaus filius Janæj è sen-
tentia R. Meiris dixit, Quicunque
oblitus est verbi unius de studio suo
Thalmudico, eum condemnat Scrip-
tura, ac si in animam suam peccasset.
Dictum est etenim, (g) Tantummodo
cave tibi, & observa animam tuam
(h) diligenter, nè ea obliviscaris quæ
viderunt oculi tui. Fieri forsan po-
test, ut ei sit studium nimis difficile
suum Talmudicum. Dicendum,
(i) Et nè è corde tuo amoveantur.
(l) Ecce non peccavit in animam suam
doneo sedeat, & ea è corde suo amo-
veat.

(a) Addunt Misb. Amst. & R. Joseph, & attendit Dominus, &
audivit, &c. (b) Ex. 20. 24. (c) Prec. Germ. addunt filius Iehude. (d)
Paralip. 29. 14. (e) Hanc sententiam tribuunt R. Simeoni Misb. Amst.
(f) Heb. Super eum ascondere facit, sc. sententiam, Angl. **Wasteth**
sentence upon him. (g) Deut. 4. 9. (h) Heb. **Valde**. (i) Deut.
4. 9. (l) R. Joseph & Misb. Amst. addunt, **Omnibus** diibim vita tuae.
9. R. Han-

9. R. Hanania filius Dosa dixit, Cujuscunque timor peccati sapientiam ejus anticipat, sapientia illius stabilis est, at in quoconque sapientia timorem peccati ejus anticipat, non est illius sapientia stabilis. Idem dixit, Cujuscunque opera sapientiam ejus excedunt, sapientia ejus stabilis est, at cujuscunque sapientia opera ejus excedit, ejus sapientia non est stabilis.

10. Idem dixit, A quoconque (a) cessat spiritus humanus, ab eo cessat etiam divinus, & a quoconque non cessat spiritus humanus, nec ab eo cessat spiritus divinus. R. Dosa filius Harchinæ dixit, Somnus matutinus, & vinum in meridie, & confabulatio puerilis, & confessus in cætibus (b) populi terra hominem è mundo extrudunt.

11. R. Eleazarus Hamudæus dixit, Sacra profanans & festa solennia contemnens (c) & faciem socij sui coram multis pallescere faciens, & fœdus Abrahami patris nostri irritum faciens, (d) & faciem suam contra legem revelans, quod juxta morem non est, licet fuerint in manu ipsius, (e) lex & bona opera, non est ei portio tamen in seculo futuro.

12. (f) R. Ishmael dixit, Esto fa-

ת רבי חנניה בן רוסא אמר כל שיראי חטא כורתה לחכמתו וחכמתו מתקיימת, וכל שחכמתו קורתה לראות חטא אין חכמתו שהקויימת: רואן מתקיימת: כל שמשתו מושבכין מחכמתו חכמתו מתקיימת: וכל שחכמתו מביבה ממעשו אין חכמתו מתקיימת:

ו' וחאהיה אמר כל שרווד הרבירות נוחה חיים נורו המקיים נוחה הימנו וכל שאין רוח הרבירות נוחה הימנו: רבי רוסא בן הרכינס אמר שינה של שחרית וין של אתרים ושיחת תרילים: וישיבת בת חנניות שילעמי הארץ מוצאי ארת הארים מן העולם:

יא רבי אלעזר המודע אמר מהלל את הדרושים והמכובות, את המברורות והמלכין פני הכיבורבים והמפר ברייתו של אברהם אבינו: והמנגה טnis בחרורה שלא כהילכה אף על פי שיש בירוח תורה וטישם טובים און לה תלך לשולס הכא:

יב רבי י' שטאל אמר הוי

(a) *Oblectationem capit Fagius.* (b) *Gentilium, vel plebeiorum.*
Fag. (c) *Hac clausula deest in Prec. Germ.* (d) *i. Impudenter per-
cans, quod fieri non debet.* (e) *Prec. Germ. respicientia. Quod daturus
est. Ac si in spiritum S. peccasset.* (f) *R. Simeoni banc sententiam ar-
ciritib, Fag.*

הוּא קָל לְרֹאשׁ וּנוֹחַ לְחַשְׁתּוֹרָה
וְהוּא מִקְבֵּל אֶת כָּל הָאָרֶם
בְּשִׁמְחָה:

בְּרַבְּ יְמֵינֵיכָא אָוֹרֵד שְׁחוֹק
וְקִיוּתְרָאשְׁמָרְגְּלִין אָתְ
הָאָרֶם לְעֹרוֹתְ הַוְאָהָרָאָוָה
מִסּוֹרָה. סִינְגְּלָה לְחוֹוָה-מְשִׁירָה
סִינְגְּלָה לְפִרְשִׁוָּתְ סִינְגְּלָה נְרוּבִּים. סִינְגְּלָה
שְׁתִּיקְרָה:

וְרַדְ הַוְאָהָרָאָוָה כְּרַבְּ
אָרֶם שְׁנָבָרָא בְּצִלְםָ
אֱלֹהִים חֲבָרָה תְּרָהָנוּתָה לְפָ
שְׁנָבָרָא בְּצִלְםָ שְׁנָאָמָר כִּי
בְּצִלְםָ אֱלֹהִים עָשָׂה אֶת הָאָרֶם
חֲבָרֵין יִשְׂרָאֵל שְׁנָקָרָא בְּנִים
לְמִקְוָם חֲבָה תְּרָהָנוּתָה לְפָ
שְׁנָקָרָא בְּנִים לְמִקְוָם שְׁנָאָמָר
בְּנִים אָחָם לְיִי אֱלֹהִיכָּם:
הַבְּיִכְן יִשְׂרָאֵל שְׁנָחָן לְהַסְכִּילִ
חַמְרָה שְׁבָוּ נְבָרָא הַטּוֹבִים
חַבָּה תְּרָהָנוּתָה לְפָמָן שְׁנָחָן
לְהַמְּלֵא חַמְרָה שְׁנָאָמָר כִּי
אָל תְּשׁׁוּבוּ:

טו רַכְל צְפִי וְהַרְשָׁוֹתָ
נְהֻוָּה וּבְטוּבְ הַעוֹלָם
נְרוּן וּרְכָל לְפִי רַובְ
הַמְשָׁרָה:
הַוָּא

(a) Heb. *Cum letitia*. (b) Gen. 9. 6. (c) Deut. 14. 1. (d) Heb. *Delectionis*, i. *Verbum Dei*. (e) Prov. 4. 2. (f) i. *Juxta vita rationem non actum aliquem singularem ut explicat, R. Joseph, Fagius a. legit juxta multitudinem operis: i.e. Numerus non pondus consideratur. Sed malè interpretatur.*

civilis canō capiti, & acquiesce juvenuti, & homines universos (a) lato vultu accipe.

13. R. Aqiba dixit, Risus & capitatis levitas hominem ad turpitudinem ducunt. Idem dixit, Masora est serpē legis, decima divitiarum vota sanctimonia, & sapientia silentium.

14. Idem dixit, Dilectus est homo, quia creatus est in imagine Dei. Dilectio praestantior erat, quod ei innovit in imagine Dei eum faciūt fuisse, sicut dictum est: (b) Quia in imagine Dei hominem fecit. Dilecti sunt Israelitæ, quia filij Dei vocantur. Dilectio praestantior erat illis in notuisse, quod filij Dei vocantur. Quia scriptum est, (c) Filij estis Domini Dei vestri. Dilecti Israelitæ, quia illis datum fuit instrumentum (d) delectabile, quo mundus fuit creatus. Dilectio praestantior erat, ijs innovisse, quod illis datum fuit instrumentum delectabile: Sicut dictum est, (e) Doctrinam enim bonam dedi vobis: Legem meam non derelinquatis.

15. Unumquodque discernitur: Et potestas data est, & mundus cum bonitate judicatur, & omnes juxta (f) partem operum suorum majorem.

16. Idem dixit, Unumquodque pignori datur, & rete expansum est in omnes viventes. Apotheca aperta est, & Apothecarius (a) circumit. Et liber rationum apertus est. Et manus scribit. (b) Et exactores quotidie repetunt, & solutionem ab homine si-
ve è sententiâ suâ, sive contra senten-
tiam accipiunt. Est autem illis supra
quem recumbant. Et judicium justum
est, & omnia in (c) convivium pa-
rantur.

17. R. Eleazarus filius Azaria dix-
it, Si non sit Lex, non est (d) mos terra. Si non mos terra, neque Lex. Si non
sapientia, neque timor Dei. Si non timor
Dei, neque sapientia. Si non scientia, ne-
que intelligentia. Si non intelligentia,
neque scientia. Si non farina, neque
Lex. Si non Lex, neque farina. Idem
dixit, Cujuscunque sapientia opera
ejus excedit, cui rei similis est? Arbori
cujus rami plures sunt, quam
radices ejus, ventus autem veniens e-
am eradicat, & subvertit super faciem
suam. Sicut dictum est, (e) Erit enim
ille similis myriae in eremo, neque
videbit cum bonum venerit, loca ver-
ò arefacta in deserto habitabit in
terrâ salsa, & non habitatâ. At cu-
juscunque opera sapientiam ejus ex-
cedunt, cui rei similis est? Arbori

הוּא הַיְהָ אָמַר הַכְלָל
נָתַן בְּעָרְבָּוּן וּמְזֹרָה
פְּרוֹסָה עַל כָּל הַחַיִם הַחֲנָתָה
פְּרָתָוחָה וְרַחֲנָנוּן מִקְפָּחָה
וְהַפְּנָקָס פְּתָוחָה וְהַיְרָן כְּוֹחַבָּתָה
וְרַגְנָבָאָן מְחוּרָן תְּדִירָה
בְּכָל יְמָשָׁטוֹ וּבְכָל שְׁלָאָן מְדֻשָּׁתוֹ
בְּכָל מְרַטְּחוֹ וּבְכָל שְׁלָאָן מְדֻשָּׁתוֹ
וְיַשְׁלַחְתָּם עַל מִשְׁיְסָמָכָה
וְהַרְיָרִין אָמַר וְהַכְלָמָדָקָה
לְסֻטוּרָה:

וַיַּדְרַבְנָה אֶלְעָזָר בֶּן שְׁוִירִי
אָמַר אָסָ אַיְן תְּוֹרָה
אַיְן דָּרָךְ אַרְצָה אַיְן דָּרָךְ
אַרְצָה אַיְן תְּוֹרָה אָסָ אַיְן
חַכְמָה אַיְן רַאֲהָה אָסָ אַיְן
רַאֲהָה אַיְן חַכְמָה אָסָ אַיְן
רַתָּה אַיְן בְּנִיה אָסָ אַיְן בְּנִיה
אַיְן רַתָּה אָסָ אַיְן קְמָחָאַיְן
תְּוֹרָה אָסָ אַיְן תְּוֹרָה אַיְן קְמָחָאַיְן
הַוְאָהִיה אָסָ אַיְן שְׁחַכְמָתוֹ
מְרַבָּה מִמְשָׁיו לִמְהָה הַוְאָ
רוֹמָה לְאַלְן שְׁעַנְפֵי מְרַבָּן
וּשְׁרַשְ׀יוֹ פְּעַטְיִן וּהַרְוחָ בְּאַרְן
שְׁוּקְרָתָן וּהַוְפְּכָתָן עַל פְּנֵי
שְׁזָאָמָר וְהִיה כְּדָרְטָה בְּסַדְכָה
חַרְרִים בְּמַרְבָּר אַרְצָן מְלִיחָה
לְאָהָה תְּשִׁבָּאָבָל כָּל שְׁרִיטְשָׁה
הַוְאָ רַוְמָה לְאַיְן
שְׁעַנְפֵי

(a) *Fagius concedit ad tempus sed non recte.* (b) *Mish. Amst.* &
Fagius & quicunque vult mutuò accipere, veniat & accipiat. (c) *i. Ju-
dicium ultimum cum Iudei se Leviathanem comesuros somniant.*
(d) *Vocatio politica.* (e) *Jer. 17. 6.*

שענפיו מטפין ושרשיו
מרבין ואפילו כל הרוחות
שבטולים באורות ונושבות בו
איין מויזין אחריו ממקומו
שנאמר והי' בצע שחול על
פלני מ"ס וועל יובל ישלה
שרשו ולא ראה כי ביא
חום וריה' עליה הטען
ובשנה בצורת לא יראנו לא
מש משות פר' :

רבי אלעזר בן חסמא אומר
קינזופחת נרה הון חסנו גוף
הלכות תקנות ונמטראות
פרפראות לחכמה :

רבי חנניה בן עקשייא:

cujus rami pauciores sunt quam radices ejus, & si omnes venti qui sunt in mundo veniant, & in illam flaverint, eam è loco suo non movent, sicut dictum est, (a) Erit autem sicut arbor plantata juxta aquas, & quæ juxta rivum radices suas emitit; neque videbit, cum calor venerit. Et erit folium ejus viride, neque in anno (b), inhibitionis sollicita erit, neque à fructu producendo cessabit.

R. Eleazarus (c) filius Hazama dixit. (d) Nidi & apertiones menstrui sunt corpora Constitutionum, revolutiones solis, & Geometricæ observationes bellaria sunt sapientia.

Rabbi Hanania filius Aqisha, &c.
ut in fine, Cap. Priorum.

(a) Jer. 17. 8. (b) i. e. Ariditatis seu pluvia detenta. (c) R. Joseph & Mis. Ams. R. Eleaz. Hisma, i. Occlusus. Quia rogatus de constitutionibus respondere non potuit, at postea pudefactus dicit. (d) Sacrificiorum cognitio & philosophia corpus Talm. consistunt, Astron. & mysteria e litteris petita appendices sunt. Sacrificia enim quedam è nidis veniunt. Et hominis formatio pars est philosoph. Cetera plana sunt.

Caput Quartum.

Vers. 1. **F**ilius Zoma dixit, *Quis est sapiens?* Qui à quovis homine dicit. *Sicut dictum est,* (a) *Ab omnibus me docentibus sapientiam didici,* quia meditatio mea sunt tua *testimonia.* *Quis fortis?* Qui concupiscentiam suam subjugat. *Sicut dictum est,* (b) *Melior est tardus ad iram potente,* & in spiritum suum dominum exercens urbem capiente. *Quis dives?* Qui portione suâ latatur. *Sicut dictum est,* (c) *Laborem enim manuum tuarum eomedes;* *beatus es,* & benè erit tibi. *Beatus es in hoc seculo,* & tibi benè erit in futuro. *Quis honorabilis?* Qui homines honorat. *Sicut dictum est,* (d) *nam me honorantes honorabo,* & me contemnentes vilipendentur.

2. **F**ilius Azai dixit, *Curre ad mandatum facile,* (e) *sicut ad difficile,* & fuge (f) *pariter à transgressione.* (g) *Mandatum enim mandatum trahit,* & *transgressio transgressiōnem.* *Merces enim mandati est mandatum,* & *merces transgressiōnis transgressio.*

3. **I**dem dixit, *Neminem contem-*

פרק רביע'

א *בן וומר אומר א'יו'הו*
חכם הולמר מכלארם
שנאמר מכל מלמד' השכלה'
אי'והו נבورو הכהוש א'ת' צ'רו
שנאמר טוב ארך א'פ'ס מנבورو
ומושל ברוחו מלוכר טיר
אי'והו עשר השמה בחלוקת
שנאמר ינייט בפ'ר. כי האכל
אשריך וטוב לך אשריך
בועלם הזה וטוב לך לעולם
הכא. אי'והו מכבר המכבר
הבריות שנאמר כי מכבר
מכבר וכבו' יקלו':

ב *בעז' א'ומר הוי ר'ן*
למזהה קלה כלח' חלומה
ובורח מן ר'הברה שמשורה
גוררת מצוח וטבורה נורורה
טבורה ששר מזורה מצורה
ושכר טבורה טבורה:

ג *הוא היה א'ומר אל תה'*
ב'

(a) *Psalm. 119. 99. Licet translatio differat.* (b) *Prov. 16. 32.*
(c) *Psa. 128. 2. (d) 1 Sam. 2. 30. (e) Deest hec clausula à quibusdam.*
(f) i. *Æque a Levi ut à gravi.* (g) i. *Virtutes è virtutibus, & virtus è virtijs nascuntur.*

בו לכל אדם ואל חיה מפלין
לכל דבר שאין לך אדם
שאין לו שעה ואין לך דבר
שאין לו מקום :

ך רבי לוי טהר יכנה
אומר מאר מאר הו שפֶל
רוח שתקות אנווש רמה;
רבי יוחנן בן ברוקה אומר כל
המחלל שֶׁ שמי' בטחן
נפרעין ממנוגנו אחר שונן
ואחר מורי על חלול השטן:

ך רבי ישמטאל אומר
הולם רעל מרת למלר
מספיקין בירו למלר ולמלר
ויהלום טיל מנת לישווח
מספיקין בירו למלר ולמלר
לשמור ולישות: רבי צדוק
אומר אל תפרוש מן האבר
הדר' נין זאל רחש
טרורה להחרנול בה ולא
קורות לאל אומר ורא' שתחמש
בחנה חלף היא נל הננה
מרבר' תורה גוטל פ'יו מן
הטול:

ך רבי יומי אומר כל
המבראת התורה נופומכבר
על

nas, neque (a) rem ullam abjicias:
nemo enim (b) est cui non sit hora,
nec res ulla cui non sit locus.

4. Rabbi Levitas vir Jabnensis dixit, (c) Humillimus esto spiritu co-
ram homine quocunque, spes enim
hominis est vermiculus. R. Johannes
filius Berogae dixit, Quicunque no-
men Dei in secreto blasphemat, ab eo
in aperto exigunt, (d) sive ex errore,
sive è superbia Deum blasphemaver-
it.

5. R. Ishmael (e) dixit, Qui dis-
cit ut doceat, (f) ei suppeditatur,
quod discat & doceat. At qui discit
ut faciat, ei suppeditatur, quod dis-
cat & docet, custodiat & faciat. R.
Sadocus dixit, (g) Ne separes te à
congregatione, neque te sicut instru-
tores judicum efficias: neque coro-
nam (h) effice legem, ut inde magnus-
fias, neque securum ut inde (i) vi-
ctum compares. Ita Hillel etiam dix-
it, Qui corona legis sibi inservit, perit.
(l) Ecce quicunque è verbis legis
(m) lucrum parat, vitam suam è mun-
do tollit.

6. R. Joses dixit, Quicunque le-
gem honorat, (n) ipse ab hominibus

(a) Rei ulli contradicas. Drus. (b) Heb. Tibi est. Pleonasmus.
(c) Heb. Valde valde humili. (d) Idem est. Fagius. At magna est
inter haec peccata discrepantia. (e) Misb. Amst. & R. Joseph addunt,
filius ejus. (f) Heb. In manu ejus. (g) Hac clausula cum seq. omis-
titur a Fagio & Misb. Amst. (h) Effice ea. R. Joseph & Misb. Amst.
(i) R. Joseph scindit. Misb. Amst. fodias. (l) Misb. Amst. & Fag.
ecce didici, &c. (m) R. Joseph, edit. (n) Corpus ejus. honorabitur.

honorabitur. At quicunque Legem violat, ipse ab hominibus violabitur.

7. R. Ishmael (a) dixit, Qui se à libibus cohibet; inimicitiam, rapinam, & falsum juramentum à se effringit: qui autem ostentatione cor suum extollit, stolidus est, impius, & spiritu elatus.

8. Ipse dixit, Ne sis judex solitarius, quia præter unum non est judex solitarius. Neque dico sententiam meam recipite, quia hoc in illo-rum, non in tuâ potestate est possumus.

9. (b) R. Johannes dixit, Qui-cunque (c) pauper legem obseruat, in (d) fine eam (c) dives obserbat. At quisquis (c) dives legem negligit, in fine eam (c) pauper negliget.

10. R. Meir dixit, Negotia minue, & legi operam impendito. Et sis spiritu humilis coram quovis homine. Si verò à lege cessaveris, multæ cessandi occasionses se tibi (e) offerent. At si in lege laboraveris, præmium amplum tibi dabitur.

11. R. Eliezerus filius Jacobi dixit, Qui mandatum unum facit advocatum unum sibi parat. Et qui transgressionem unam (f) facit, accusatorem unum sibi acquirit. Resipiscientia

על הכריות וכל המחלל את החרורה נוטו מחלל על הכריות:

ז רבי ישמUAL אומר רחושך עצמן הרני פורק ממנה איבר, ונול ושבועת שוא: והנס לבו: בהוראה שוטה רשות רוחה:

ח הואהיה אומר אל תה' ח' י' ח' ר' שאין ד' י' ח' ר' אלא אחר ואל תאמ' קברו רעת' ש' ר' שא' ז לא אחרת:

ט רבי יוחנן אומר כל המקים את התורה מטעני סופו ל' י' מורה מושר וכל חמכבל את תורה משוער סופו לבטלה מטעני: ז רבי מאיר אומר הו' ממעט בעטוק וטוק בתורה והוי שפל רוח בפניכם האחים ואם בטלתמן תורה יש' יש' בטל'ם הרבה כנער ואם عملת בתורה יש' שכר הרבה ליתן לך:

א' רבי אליעזר בן יעקב אומר הרשות מזויה אחר קנה לו פרקליט אחר והועמד עבריה אחר קנה לו קטינור אחר השוכן ומשים

(a) *Mish. Amst. Filius ejus dixit.* (b) *Mish. Amst. & R. Joseph legunt, R. Jonathan.* (c) *Heb. Pre vel e paupertate vel divitij.* (d) *Finis ejus erit, ut.* (e) *Heb. Sicut coram te erant.* (f) *Heb. Transgreditur.*

ומעשיהם טובותם כתריהם בפניהם הפורענות : רבי יוחנן הסנරל אומר כלכנשיה שהיא לשם שםם סופה להתקים ושהיא נר לשם שםם אין סופה להתקים :

יב רבי אלעזר בן שמו אוטר יהי כבוד תלמידך חביב عليك כשלך וכבוד חברך כמוראך ומוראך רבק כמורא שםם :

יג רבי יהודה אומר חוי והיר בתלמידו שנוןת תלמוד עוליה וזרון : רבי שמעון אומר שלש אכתרים הסכתר תורה וכחורה כהונה וכתר מלכות וכחזר שם טוב טוליה על נביהן :

יד רבי נהראיא אומר חוי נוריה למוקם תורה ואל תאמר שהיא הכא אחידך שהכיר יקומה :

טו רבי ינאי אומר אין בידינו לא משילות רשותים ואלא מיסורי הזריקים : רבי מתיא בן חרש אומר הוי מקרים בשלוט כל ארץ והוי זגב לאירועים ולא חת' :

וּ ר' ר' י' ע' יעקב אומר הווים היה רומה לפְּרוּוּרָה בפניהם :

& opera bona clypei sunt adversus ultionem divinam. R. Johannes (a) Haf sandelarus dixit. Quæcunque congregatio in nomine Dei fit, in fine stabilietur: at qua in nomine Dei non fit, in fine non stabilietur.

12. R. Eleazarus filius Shammua dixit, Sit honor (b) discipuli tui, tibi aque charus ut tuus: & honor socij tui, sicut timor præceptoris tui, & timor præceptoris tui, ut timor Dei.

13. R. Jehuda dixit, Cautus esto in (c) Talmud, error enim Talmudicus (d) superbia reputatur. R. Simeon dixit, Tres sunt corona, corona legis, facer dotij & Regni. Corona vero nominis boni (e) eas omnes superaret.

14. R. Nehoraeus dixit, Ad locum legis commigra, neque jube ut illa te sequatur: nam socij tui in manibus tuis eam confirmabunt. Tu autem intellectui tuo ne innitaris.

15. R. Jannaeus dixit, Non est vi rium nostrarum de tranquillitate impiorum, vel de tribulationibus justorum rationem reddere.

R. Matthias filius Harashi dixit, (f) Quemvis hominem prior saluta. Et sis cauda leonum, ne autem sis caput vulpium.

16. R. Jacobus dixit, Hic mundus vestibulo similis est respectu futuri.

(a) *Calcearius, Drus.* (b) *Socij Prec. Germ.* (c) *R. Joseph in doctrinâ, i. quâvis arte docendâ.* (d) *In superbiam ascendit, Heb.* (e) *Heb. Supra eas omnes ascendit.* (f) *Heb. Ego præveniens in pace quæcumque hominem.*

para te in vestibulo, ut trielinium ingrediari.

17. Dicit & ille, Potior est hora una in resipiscientia & bonis operibus in hoc mundo collocata, vitâ totâ mundi futuri. Et melior est hora una refrigerationis in seculo futuro vitâ hujus seculi universitâ.

18. R. Simeon filius Eleazari dixit, Socium tuum quâ horâ irascitur placare noli, neque dum mortuus ejus coram eo jacet consolari, neque in tempore vōti ejus interrogare, neque in horâ calamitatis ejus eum videre contendito.

19. Samuel parvus dixit, Ubi ceciderit hostis tuus nè lateris, & cum impegerit, cor tuum nè exultet, nè Dominus videat, & in oculis ejus malum sit, & iram ejus ab illo amovent.

20. Elisha filius Abuiæ dixit, (a) Discens dum puer est, cui similis est? Atramento charta nova inscripto. Discens (b) in senectute cui similis est? Atramento charta bibula inscripto. R. Joses filius Jehudas è pago Babylonico vir, dixit, Discens à juvenibus cui similis est? Edenti uvas immaturas, & vinum è torculari suo bibenti. Discens autem à senibus cui similis est? Edenti uvas maturas, & vinum vetus bibenti. (c) Rabbi dixit,

הטולם הכא הרתקן עצמן לפרט וזרו כדי שכנים לטרקין:

ין הוא ה'ה אומר יפה שעה אחת בהשוכבה ומש'ים טובים, נטולם ה'ה נבאה ו'פה שעיה ח'ה הטולם ה'ה נבאה ו'פה שעיה אח'ת של קירת בטולם ה'ה:

יח. רבי שמישון בן אליעזר אמר אל הרצה את חברך בשעת נסחו ואיל הנחמהו בשעת שמהו מוטל לפניו ואל תשאלו לו בשעת נררו ואל תשחרל לראותו בשעת קלקלתו:

יט. שמואל הקטן אמר בנפל אוריון נ'רב המשמה ובחכשו אל גינל לבר פ' יראה י' ורשבינו והש'ב מעליו א'פו:

כ' אליש' בן אבוייה אמר ה'לומד י'ר למד' ה'וא רומה ל'יו כחיכחה על נ'יר ח'ר'ש ו'חלומד ז'ק'ו ל'מה ה'וא רומה ל'רו כחוכבה על נ'יר מ'ח'יק: ר' יוס' בר י'הור'א איש כ'פ'ר ה'כ'ב'י אמר ה'ל'וי'ר מ' ר'ק'טנ'ם ל'מה ה'וא דומה לאיכל ע'ב'ים ק'חות ו'ש'ותה י'ן נ'ג'תו וה'ר'ומד מ' ר'ז'ג'נ'ם ר'מ'ת ה'הי' דומה לאוכל ע'ב'ים בשולות ו'ש'ותה י'ן י'ש'ן: ר' י' אמר אל'

(a) R. Joseph legit, discens legem à pueritâ. (b) Heb. Senex. (c) Observat R. Joseph hoc proverbium in prioris correctionem additum, quia interdum præ senes juvenis sapit. Suspicio esse. R. Jehude qui sollet nomine Rabbi, nomine ejus non apposito appellari.

Cantharum

אֶל תסחכל בקנוקן אלֶא
במה שיש בו יש קנקן חרש
מלא ישן וישן אפיילו חרש אין
בו :

כָּא רַבִּי אַלְעוֹר הַקְּפָר
אָוֹר הַקְּנָהָה וְהַתְּאָהָה וְהַכְּבָדָה
מוֹצִיאִין אַתְּ הַאֲרָם מִן הַעוֹלָם :

כָּב הוּא הַיָּה אָוֹר
חַילּוּרִים לְמוֹת
וְהַמִּתְּיַסֵּס לְחַיִּים וְהַחַיִּים
דוֹרְן לִירְט לְהַרְוִעַת וְלְהַרְוָעַת
שְׁחוֹא אֶל הוּא הַיּוֹצֵר הַאֲ
חַבּוֹרָה הוּא הַמְּבִינֵר הַאֲ
הַרְיֵן הוּא הַשְׁרֵד הַוְּאָ
דוֹן הוּא שְׁתִיר לְדוֹן בְּרוּךְ
הַוְּאָ שְׁאַלְן לְפָנָיו לְאַעוֹלָה
וּלְאָ שְׁכָהָה וְלֹא מְשֹׁאָה
פְּנִים וְלֹא מְקָה שְׁוֹחָד
שְׁחָכָל שְׁלֹו וְרַט שְׁחָכָל לְפָיַ
הַחַשְׁבָּן וְאֶל יְכִתְחָר יְאַרְךְ
שִׁיש בְּשָׁאָל בֵּית מְנוּס שְׁלָעַ
כְּרָחֵך אַתְּ נְזֵד וְעַל כְּרָחֵך
אַתְּה נְזֵד וְעַל כְּרָחֵך אַתְּ
חַי וְעַל כְּרָחֵך אַתְּה מַת וְעַל
כְּרָחֵך אַתְּה שְׁתִיר לִיתְהַן דִּין
וְחַשְׁבָּן לְפָנֵי מֶלֶךְ מֶלֶכִים
הַמֶּלֶכִים רַקְרוּשׁ בְּרוּךְ
הַוְּאָ :

רַבִּי חַנְנִירָה בֶן עַקְשִׁיא :

Cantharum nè inspicias sed quod ei
inest. Est interdum cantharus novus
vino veteri plenus, interdum vetus,
qui forte nè novum quidem in se
contineat.

21. R. Eleazarus (a) Capharita
dixit, Ira & concupiscentia & gloria
hominem è mundo exire faciunt.

22. Idem dixit, Nati sunt homines
ut moriantur : & moriuntur ut revi-
sificant & reviviscant ut judicentur,
ut sciant, scire faciant, & cognosca-
tur ipsum Deum esse formatorem,
creatorem intelligentem, & judican-
tem, testem, & accusatorem, qui judi-
caturus est. Benedictus est, apud
quem nulla est iniquitas, neque obli-
vio, neque personarum acceptio, ne-
que muneris receptio. Et ejus sunt
omnia. Scito etiam universa juxta rationem computatam futura. Neque
confidere te faciat imaginatio tua se-
pulcrum tibi futurum domum refu-
gij. Necessariò enim formatus es, &
necessariò natus es, & necessariò vivis.
Te etiam invito morieris: & te nolen-
te judicium subibis, & rationem red-
des coram rege reges regentium. Be-
nedictus sit ille sanctus.

R. Hanania filius Aqishæ, &c. ut
in fine *Capitulum priorum.*

(a) *Kapernaita, Fag.*

Capit

Caput Quintum.

Vers. 1. **D**ecem verbis creatus fuit mundus. Quid autem dicit Talmud? Annon uno verbo creari potuit? At factum est ut ultio de impijs sumatur, qui mundum perdunt, qui decem verbis creatus fuit. Et ut merces bona justis detur, qui mundum decem verbis conditum stabiluerunt.

2. Decem generationes fuerunt ab Adamo usque ad Noachum, ut manifestum fiat, quanta longanimitas sit apud (a) eum. Omnes enim generationes (b) provocatione crecebant, donec aquas diluvij super eas adduceret. Decem generationes fuerunt à Noacho usque ad Abramum, ut patefiat quanta sit coram eo tolerantia, quia omnes generationes provocationem coram eo operati sunt, donec venit Abramus pater noster, & mercedem earum (c) accepit.

3. Decem temptationibus tentatus fuit Abramus pater noster & in omnibus ijs stetit, ut ostendatur quantus fuerit amor Abrahami Patris nostri.

4. Decem signa facta sunt patribus nostris in Ægypto, & decem juxta:

(a) i. *Deum.* (b) *Heb. provocabant & veniebant.* R. *Joseph provocabant coram eo.* (c) *In se suscepit, prec. Germ.*

פרק חמישי

א בשרה מאמרות נברא השולם ומה תלמוד לימר והלוא במאמר אחר יכול להבראות אלא לפיטר מן הרשותים שמאדרין את העולם שנברא בשרה מאמרות ויתחן שכר טוב לר' זעירם שמק"מ אין את השולם שנברא בשרה מאמרות:

ב שרה דורות מארם ווער נח להורייט כמה ארך אפים לפניו שכלה רوروות הי' מכיסין ובאי' שר שהביא עליהם אחמי' המכובל: שרה דורות מנה ווער אקרים להוריעכמה ארך אפים לפניו שכלה דורות הי' מכיסין לפניו שר שבא אקרים אכינו וקבל שכר כלם:

ג שרה נמיונות נתנסה אנהרם אכינו וועמד בכל להורייט כמה חבתו של אנהרם אכינו:

ד שרה נמיים נטענו לאבורנו במצרים ושרה על ה'ם:

ה' ים: עשר מכות ה' יאהקבה"
על ה' ים: עשר נסיניות
נסו אבותינו להקרוש ברוך
הוא במרנן שנאמר וינסו
אות' זה עשר אופטימים זלא
שמעו בקוי' :

ח' שורה נס' מ' נשו
לא בזח' יוכב' תהמקרש
לא הפייה איש' מרים
בשר הרקוש מועל' ולא השרה
בשר הרקוש מועל' ולא
איירע קרי' לכחן נדול' כו'ם
הכפורי' וולא נרא' זוכב
בכ'ת' המטבח' י'ס' וולא' ככ'ו
הנש'ם' א'ת ע'ץ' חמטרכה'
ולא נזהה הרוח' א'ת טמוד
חישן' וולא' נפז'א' פסול
בעומר' ובשת' הלחת' ובלחם
המ'ם' עומר'ם' צופ'ם'
ומשתחו'ם' רוח'ם' י'א' חז'ק
נחש' ועקר' ב'יו'ש'ל'ם' ולא
אמר' א'ת' ל'ח'יו'ך
ל' ח' המקום' שא'ל'ין
בירוש'ל'ם' :

ו' שורה דבר'ם נבראו
בטרב' שבת' ב'ין
הشم'ו'ת' ואילו' ח'נ'פ' ה'ארצ'
ב'

mare. Decem (a) plegas adduxit sanctus Benedictus Deus super Aegyptios in Egypto, & decem juxta mare. Decem temptationibus tentarunt patres nostri sanctum Benedictum Deum in eremo, sicut dictum est, (b) Et tentarunt me his decem vicibus, neque vocem meam audierunt.

5. Decem signa facta fuere patribus nostris in domo sanctuarij. Non abortivit femina praे odore carnis sanctæ. Neque (c) fecerunt caro sancta à seculo. Neque in domo mactationis musca visa fuit. Non accidit Pontifici maximo (d) seminis effusio in die expiationis. Neque extinxerunt imbræ ignem lignorum dispositorum. Neque sumi columnam ventus superavit. Nil abominabile repertum est in manipulo, aut in duobus panibus, aut in panibus facierum. (e) Stetuerunt coarctati, & dilatati adoraverunt. Neque lastit aliquem serpens aut scorpio Hierosolymis. Neque dixit quis socio suo, Angustior est locus, (f) quam ut Hierosolymis per noctem.

6. Decem res in vespera Sabbathi inter (g) vespertas treatæ fuerunt. Haec autem sunt (h) os terra, (i) os pu-

(a) *Prec. Germanic.* מפוחת *vel* בכורות pro מפוחת *Num.* 14. 22. (b) *Vermes peperit: Ex. aliud vid. Miss. Amst.* (c) *Cafus nocturnus, Heb.* (d) *I. Stantes in atrio se compresserunt: at incurvantibus le ut adorarent, sat spacijs fuit, Fag.* (e) *Sicut ascendunt Hierosol. R. Joseph.* (f) *Heb. Fenebras solis, i. horæ lucidae post solis occasum, Fag.* (g) *Cum Dathan absorptus fuit.* (h) *Rupes aperta.* (i) *Rupes aperta.*

tei, (a) os asinæ, iris, & manna, (b) virga, (c) vermiculus, scriptura legis, & inscriptio tabularum, & tabula. Sunt qui dicunt etiam damones noxios tunc, creatos fuisse; & sepulcrum Mosis, & Arietem Abrahami patris nostri. Sunt qui dicunt etiam, (d) forcipem quâ forceps facta fuit.

7. Septem res sunt in imperito, & totidem in sapiente. Sapiens non loquitur coram sapientiore, aut digniore, neque (e) solum loquentem interpellat, neque festinat respondere. Rogat & respondet, audit & addit. Rogat uti res est, & respondet juxta (f) constitutiones. Et de primo primum loquitur, & de postremo postremum, & de eo quod non audivit, dicit, non audivi, & veritatem confitetur: & horum contraria in stolido existunt.

8. Septem species vindictarum in mundum veniunt ob septem (g) genera transgressionum. Sunt qui decimas pendunt, sunt qui non pendunt: (h) Tunc venit famæ præ pluvia cohíbita. Sunt ali j famelici, ali saturi:

(a) Bileam. (b) Abaronis. (c) Qui supergradiens lapides sequit ad edificandum templum. Maimon. (d) Primam ab homine factam prioris à Deo factæ ope factam fuisse, nè factor digitos combureret, refert R. Joseph. (e) Heb. Ingreditur in medio verborum socij sui. (f) Fag. Convenienter. Drus. Appositæ. Ego potius juxta constitutiones, Talmudicas sc. v. notam Vers. ult. Cap. primi in Fil. Hesanne. vide & in Vers. prox. (g) Quæ species multas sub se continent. R. Joseph. Heb. Corpora. (h) Alludit ad Amos. 4. 7.

פ' הבהירifi האותן הקשה והם רהטת והמכתב והלוחות הכתוב והמכתב והלוחות ויש אמרים אף המתיקים וקבעו של משה ואילו של אחרים אמרו ויש אמרים החצת בעבת עשויה:

ג' שבעה דברים נגולם

ושבעה בחכם חכם אין מדבר בפני מ' שנרו ממנה בחכמה ואין נכם להזכיר דבר' חכיר' ואין נבנה להшиб שואל ומשיב שופט ומוסיף שואל בעניין ומשיב כהלה ואמור על ראשון ראשון ויל שלא שט אומר לא שטח' וורה על האמת וחילופיהן נגולם:

ח' שבעה מין פורענויין

באיין לשלום על שבעה נוט' טבירות מקצתן מטשרין ומקצתן אין מטשרין רעב של בזורת בא מקצתן רעבם של מקצתן שבעין גמדו שלא לטשר

ל'עשר רעב של מהומה גושל
בצורת נא ושלא ליטול
את החקלאות רעב של כליה
נא: רנרבא לטולם על
מיתות האמורות בתורה
שללא נמסרו לבירדרין ועל
פירות שביעית: חרב נא
לטולם על עניין הרין ועל
שות הרין ועל המורים
בתורה שלא כהלהה:

ט חיה רעה נאה
לטולם על שכנות
ושא וועל חילול השם:
גלוות נא לטולם על עוני
שבורה ורזה ועל עלי עריות
ועל שפיכות רמיים ועל
שמיתת הארץ: בארכטה
פרקם: חדרכ מתרוכה
ברכ'ית ובשב'ית ובמוש'א'
שב'ית ובמוש'א' החן שככל
שנה ושנה ברכ'ית מפנ'י
מעשר עני' שבשל'ית
בשב'ית מפנ'י מעשר עני'
שבש'ית ובמוש'א' שב'ית
מפנ'י פירות שב'ית ובמוש'א'
חחן שככל שנה ושנה
מפני גזול ומנתות ענ'ים:

י ארבע מורות באדם
האומר שלך שלך
ושליך

(a) Heb. *Consumptionis*. (b) *Mortes*. Heb. (c) *Qui in usum
communem relinquere debuerant*. (d) *Initium Vers. potius esset, quod
seguitur in medio, Quatuor, &c.* (e) Heb. *Colentes cultu peregrino.*
(f) *Tabernaculorum sc.* (g) *Qui communes esse deberent.*

efficiunt hi ut non reddantur decimæ
omnino, tum verò famæ è confestra-
tione hostili & cohitione pluviaæ ve-
nit. Et cum non offertur placenta,
famæ (a) maximè consumens venit.
Pestis in mundum venit ob (b) sup-
plicia capitalia in lege recitata, quia
non traduntur domui judiciali male-
fici. Et propter fructus anni septimi
(c) collectos; Gladius in mundum
venit propter oppressionem & perver-
sionem judicij, & ob docentes legem
non juxta constitutionem.

9. (d) *Bestia mala venit in mundum;* propter juramenta vana, & nominis
divini profanationem. *Exilium in*
mundum venit ob (e) idolatras, &
nuditatis revelationem, sanguinique
effusionem, & propter quietem terræ
*denegatam. Quatuor temporibus pe-*stis multiplicatur. Anno quarto &**

septimo & in fine septimi, & in fine
(f) *festi cujusque anni. In quarto*
propter decimas detentas pauperibus
*dandas anno tertio. In septimo ob de-*cimas pauperibus dandas in sexto. In**

fine septimi, ob fructus anni septimi
(g) *reservatos: in fine festi cujusque*
*anni, ob rapinam & munera à paupe-*ribus detentas.**

10. *Quatuor hominum conditio-*nes sunt: Qui dicit, Meum tuum est,**

& tuum meum, (a) è populo terra est. Qui dicit, Meum, meum est, & tuum tuum; hæc est conditio mediocris. Sunt autem qui dicunt hanc fuisse Sodomæ (b) conditionem: Qui dicit, Meum tuum est, & tuum tuum est, ille pius: Qui dicit, Tuum meum est, & meum meum, improbus est.

11. Quadruplex est hominum indoles: est qui facile irascitur, & facile placatur, lucrum hujus in damnum exit. Est qui haud facile irascitur, nec facile placatur, in damnum hujus lucrum exit. Est qui haud facile irascitur, sed facile placatur, hic pius est. Est qui facile irascitur, nec facile placatur, hic improbus est.

12. Quatuor sunt discentium conditiones. Qui citò intelligit, & citò perdit lucrum ejus in damnum exit. Qui difficulter intelligit, nec facile amittit, damnum ejus in lucrum exit. Qui citò intelligit, & difficulter amittit, ejus (c) portio bona est. Qui difficulter intelligit, & citò amittit, ejus portio mala est.

13. Quatuor sunt genera dantium eleemosynam. Qui vult ut ipse det, non autem alij, oculus ejus in alienis malus est. Qui cupit ut dent alij, non autem ipse, oculus ejus in suis malus est. Qui vult ut ipse & alij dent, pius est. Qui, ut nec ipse nec alij, impius est.

(a) *Homo secularis in mundo, qualis describitur, Matth. 5. 46. & Luc. 6. 32, 33, 34.* (b) *Ezec. 16. 49.* (c) *R. Joseph & Misb. Amst. sapiens est.*

ושליך שילעם הארץ של
של, ושליך שלך וו מרה
כגוניה וויש אומדים וו מרה
סרום של שלך ושליך שלך
חסיד של, של, של, ושליך
של רשות:

יא ארבע מרות בדתו
נווח לבוטס וווח
לרצוח יצא שכרו בהפסרו
קשרה לכטוס וקשרה לרצוח
יעצא הפסרו בשכרו: קשרה
לכטוס וווח לרצוחות
נווח לבוטס וקשרה לרצוחות
רשות:

יב ארבע מרות בתהלים רדים
מדרך לשמו ו מהר
לאבר יצא שכרו בהפסרו
קשרה לשמו וקשרה לאבר יצא
הפסרו בשקרו: מהר לשמו
ו קשרה לשמו ו מהר לאבר
וו חילך רשות:

יב ארבע מרות בנותני
צקה רוזחה שיתן
ולא יתנו אחרים עינו
רעה בשל אחריכם יתנו
אחרים והוא לא יתן עינו
רעה בשלו יתנו ויתנו אחריכם
חסיד לא יתן ולא יתנו
אחרים רשות:
ארבע

יְהִי אַרְבַּת מְרוֹת בְּהֹלְכִי

לְכִירַת הַמְּרוֹשׁ הַוַּיִּין
וְאַיִן עֲוֹשָׂה שֶׁכֶר הַלִּכְתָּה
בַּיְדֵוּ שְׁוֹרָה וְאַיִן הַוַּיִּיךְ שֶׁכֶר
שְׁשִׁיְתָה בִּירַע הַוַּיִּיךְ וְעֲוֹשָׂה
חַסְרָא חַוִּילְרָא עֲוֹשָׂה רַשָּׁה:

לְפִנֵּי חַכְמִים סְפָנָן וּמְשָׁפֶךְ
מִשְׁמָרַת וּנְפָה סְפָנָנְשָׁוָא סְפָנָן
אַתְּ הַכִּילְמַשְׁפָּךְ שַׁהְוָא מַזְעִיא
בּוֹהַ וּמְכַנִּים בּוֹהַ מִשְׁמָרַת
שְׁמַזְעִיאָה אַתְּ הַיִּין וּקְוֹלָתָה
אַתְּ הַשְּׁמָרִים נְפָה שְׁמַזְעִיאָה
אַתְּ הַקְּמָתָה וּקְוֹלָתָה אַתְּ
הַסּוֹלָתָה:

יְהִי בְּלָאַהֲבָה שַׁהְיָא תְּלִיָּה
בְּרַכְתָּלְךָ בְּטַלְךָ בְּטַלְתָּה
אַהֲבָה וּשְׁאַיִנָּה תְּלִיָּה בְּרַכְתָּ
אַיִנָּה בְּטַלְתָּה לְשׁוֹלָם אַיִוּ
אַהֲבָה שַׁהְיָא תְּלִיָּה בְּרַכְתָּ
וּזְאַהֲבָה אַמְנָן וּחְמָרָן
וּשְׁאַיִנָּה תְּלִיָּה בְּרַכְתָּ וּזְ
דָּרָן וּוְהָנוֹתָן:

יְהִי כָּל מְחֻלּוֹתָה שַׁהְיָא
לְשׁוֹם שְׁמִים סְוָפהּ
לְהַתְּקִיִּים וּשְׁאַיִנָּה לְשׁוֹם
שְׁמִים אַיִוּ סְוָפהּ לְהַתְּקִיִּים אַיִוּ
שַׁהְיָא מְחֻלּוֹתָה שַׁהְיָא לְשׁוֹם
שְׁמִים וּמְחֻלּוֹתָה הַלְּלָה וּשְׁמָאִים
וּשְׁאַיִנָּה לְשׁוֹם שְׁמִים וּזְ
מְחֻלּוֹתָה קְרָחָה וּשְׁרָתוֹתָה:

יְהִי כָּל הַמּוֹכָה אַתְּ הַרְבִּים
אַיִנָּחָתָא בְּאַלְיִדוּ וְכָל
הַמְּחַתִּיאָא אַתְּ הַרְבִּים
אַיִן

(a) i. *Triticum optimum*, unde simila sit. R. Joseph. (b) *Heb. Finis*
ejus est, ut stabilietur.

14. Quatuor sunt conditiones eorum
qui scholam adeunt. Accedens & non
faciens, mercedem veniendi in manu
suâ habet. Faciens & non veniens,
mercedem operis in manu suâ haberet.
Veniens & faciens pius est. Nec ve-
niens, nec faciens impius est.

15. Quatuor sunt sedentium co-
ram sapientibus genera. Spongia,
Clepsydra, saccus fecinaceus, cibrum.
Spongia quæ omnia fugit. Clepsydra,
quæ ab altera parte attrahens, ab al-
terâ effundit. Saccus fecinaceus, qui
vinum emittit, & feces retinet. Cri-
brum quod emittit aceres, & (a) si-
milam retinet.

16. Omnis amor qui à re aliqua
pendet, ubi res cessat, amor cessat. At
qui à re nullâ pendet, in seculum non
cessat. Quis est ille amor, qui à re al-
liquâ pendet? Amor sc. Ammonis &
Thamara. At qui à nullâ re pendet, a-
mor est Davidis & Jonathanis.

17. Omnis controversia qua pro-
pter Deum est in fine (b) stabilietur, &
qua Dei causa non suscipitur, in fine
non stabilietur. Quæ est controversia
illa quæ propter Deum est? Contro-
versia sc. Hillelis & Shammai. Et quæ
Dei causa non suscipitur, controversia
est Corachi, & cætus illius universi.

18. Quicunque multos puros facit,
in manum ejus peccatum non venit.
Et quicunque multos peccare facit,

(a) non

(a) non dantur ei vires sufficietes ad agendum pænitentiam. Moses purus fuit, & multos puros fecit. Puritas multorum in eo suspensa fuit. Sicut dictum est, (b) Justitiam domini fecit, & judicia ejus cum Israele. Jero-boamus peccavit, & multos peccare fecit, & peccatum multorum in eo suspensum fuit. Sicut dictum est, (c) propter peccata Jeroboami filij Nebati, quæ peccavit, & quæ Isra-lem peccare fecit.

19. In quounque hæc tria repe-
riuntur, è discipulis Abrahami patris nostri est: Et in quounque sunt tria, è discipulis Bileami improbi est. Cui est oculus bonus, & spiritus demissus, & anima humiliis, is è discipulis Abra-
hami patris nostri est. Cui est oculus malus, & spiritus elatus, & anima (d) superba; is est è discipulis Bileami improbi. Quid distat inter discipu-
los Abrahami patris nostri, & discipu-
los Bileami improbi. Discipuli patris nostri Abrahami (e) comedunt in hoc mundo, & in mundo futuro hæredes sunt. Sicut dictum est, (f) ut me amantes substantiam hæreditario jure accipere faciam: & thesauros eorum implebo. At discipuli Bileami improbi Gehennam hæreditatis loco accipient. Et in puteum descendedent distractio-
nis. Sicuti dictum est, (g) Tu O De-
us eos in puteum destructionis des-

אין מספיקין בירור לשלות
השוכה משה זכה זוכה
את הרביכים זכה זוכה
חלוי בו שנאמד זיקת יי' עשה
רבעם חטא והחטיא את
הרביכים חטא הרביכים
תלי' בו שנאמר על חטאות
רבעם אשר חטא ואשר
החטיא את ישראל:

וְכָל מֵשִׁישָׁבָו שְׁלִשָּׁה
רְכִירִים הַלְוָמִידִים
שְׁלָאִין בּוֹ שְׁלֹשָׁה רְכִירִים
הַלְוָוָתְלִמְידִים שְׁלָבָלְעָם
הַרְשָׁעָעִי טִיבָה וּרוֹחָ נְמוֹנָה
זְנוּפֶשׁ שְׁפָלה מַתְלִמְידִיו שְׁלָ
אַכְהָבָט אַבְיָנוּעִין רָעוֹתָה וּרוֹחָ
נְבוֹחָה וּנוֹפְשָׁרָחָה מַתְלִמְידִיו
שְׁלָבְלִיסָם הַרְשָׁעָ מְהַבֵּין
תְלִמְידִיו שְׁלָבְלִעָם הַרְשָׁעָ
אַוְכְּלִין בְּטוּלָם הַכָּא שְׁנָאָמָר
זְנוּחִין לְשִׁוְלִים הַכָּא שְׁנָאָמָר
לְרַחֲנִיל אַהֲדָבָכְיִשְׁ
זְנוּזְרוֹתִים אַמְלָא אַבְל
תְלִמְידִיו שְׁלָבְלִעָם הַרְשָׁעָ
יְרָשִׁין נְהִינָם זְוֹרָהָן לְבָאָר
שְׁהַת שְׁנָאָמָר וְאַתָּה אֶלְהִים
תְּרוּיָם לְבָאָר שְׁחָתָ
אַנְשָׁי

(a) Heb, *Non sufficere faciunt in manu ejus, ad &c.* (b) Deut 32, 21.
(c) 1 Reg. 15, 30. (d) Heb, *ample.* Ps. 101, 5. *Preces German. brevis.*
(e) R. Joseph, *bæreditatem accipiunt.* (f) Prov. 8, 2. (g) Ps. 55, 23.
cendere

אנש רמים ומרמה לא יחצ'
מי הם ואני אבטהך :

כ יהודה בן ת'מא אומר
הוי עז בונדרוקל בנסח
ורצצבי' וגבור כאר' לушORTH
רצין אביך שבשימים : הוא
ר' היה אמרתו עז פנים לנהינט
ובובש פנים לנטה ר' רצין
מרפיך "אליהינו ולאלה"
אבותנו שיבנה בית המקדש
ויתן ב מהרה ב' מינו חלכנו
ברוחך :

כג הוא היה אומר בן
חמש שנים למקרא בן
שער למשנה בן שלוש עשרה
למצוות בן שמנה עשרה
לתרלמוד בן עשרים לתרופ
לחופחה בן עשרים לכח בן ארבעים
בן שלשים לכח בן חמישים לנצח
לבינה בן חמישים לנצח
בן ששים ליקנה בן שבעים
ליшибה בן שבעים לנברורה בן
השבעים לשוחה בן מאה ואלו :
מת ו עבר וכטול מן הטולם :

ככ בן-בן בן אומר הפקה
ביה הפקה בחרוכלה
ביה וסיב ובליה ביה וכיה החה
ומנה לא חזות שאין לך מידה
טוביה הימנה :

כג בן-היא היה אומר
לפום צערא אנרא :
רבי חנניאה בן עקשייא :

cedere facies. Homines sanguinum
& fraudis dies suos ad dimidium non
producent. Ego autem in te confidam.

20. Jehuda filius Tema dixit, Sis
fortis ut pardus, & levis ut aquila, &
celer sicut hinnulus, & potens ut Leo
ad faciendum beneplacitum patris tui
calestis. Idem dixit, Facie ⁴) impudens
ad Gehennam tendit, & facie ve-
recundus ad hortum Edenis. Placeat
tibi Domine Deus noster, & Deus Pa-
trum nostrorum, ut ædificetur sanctu-
arium subito in diebus nostris, & por-
tionem nobis in lege tuâ dato.

21. Idem dixit, Filius quinque an-
norum ad Biblia, Decem ad Mishnam,
Tredecim ad præcepta, Quindecim
ad Talmud, Octodecim ad nuptias, vi-
ginti ad negotia, Triginti ad vires,
Quadraginta ad prudentiam, Quin-
quaginta ad consilium. Sexaginta ad
senectutem. Septuaginta ad canitiem.
(b) Octoginta ad fortitudinem. No-
naginta ad foveam. Filius centum an-
norum, ac si mortuus esset, & è mun-
do transiisset, & ceßasset.

22. (c) Filius Bagbag dixit, Evolve
(d) eam, & evolve eam, quia in eâ
totum est, & in eâ totus sis, neque ab
eâ discedas, quia istâ nulla tibi futura
est melior occupatio.

23. Filius He He dixit, Pro labore
merces erit.

Rabbi Hanania filius Aqishæ, &c.
ut in fine, Priorum Capitum.

(a) Heb. Fortis. (b) Deest hec clausula in prec. Jud. Ger. alludit ad
Pj. 90.10. (c) Paganus conversus ad Judaismum. Proverb. partim, Heb.
Partim Chald. (d) Legem, sc.

Caput Sextum.

Caput possessionis Legis.

(a) *Tradidere sapientes in sermone
Mishna sequentia; Benedictus,
qui eos, & traditiones eorum ele-
git.*

Vers. 1. **R** Meir dixit, Quicunque legi operam dat legis nomine, res multas obtinet: nec hoc tantum, sed ut totus mundus eius sit, in quantum opus est. Vocatur amicus & dilectus, diligens Deum & homines, Deum hominesque latificans. Et vestit eum humilitas & timor. Et dirigit eum, ut sit justus & sanctus, rectus & fidelis. Et elongat eum a peccato, & appropinquare facit ad (b) puritatem. Ab eo lucrantur alij confilium sapientiam, intelligentiam & fortitudinem. Sicut dictum est. (c) Confilium mihi est, & sapientia. Ego sum intelligentia, & est mihi fortitudo.

2. (d) Et dat ei Regnum, & (e) dominium & judicij investigationem, & revelantur ei arcana legis. Et efficitur instar fontis, qui non cessat, & ut fluvius qui praevalet, & (f) augetur. Et

(a) *Annotat R. Joseph bac è Gemara desumpta esse, at non lingua Chald. expressa (qua Gemara est) sed (qua Mishna est) Hebraicâ.*
 (b) *Heb. In manu puritatis.* (c) *Pro 8. 10.* (d) *Hec potius, Vers. 1. addenda sunt, & secundus inchoandus à R. Josephah. Quod mox sequitur.*
 (e) *Dominium magnum R. Joseph.* (f) *Heb. Ambulat.*

F verecundus

פרק שישי

פרק קניין תורה:

שנו חכמים בלשון
המשנה ברוך שנחר
בhem ונסמנת:

א רבי מאיר אומר כל
השוסק בתורה לשמה
וכח לרבנים הרכבה ולא
שור אליא שכל הטילים כלו
כרי הואלו נקרא רט ואחרוב
אהוב את המקומות אהוב
המקום ממשמה את הכריות
ומלבשרתו עונה ויראה
ומכשרתו לרהיות ציריך
חסיד ישך ונאמן ומרחיקתו לידי
מן הרחטה ומרקבהו לידי
וכות זונחנים ממנה עצה
וותושיה ובינה וגבורה
שנאמר לי עזה וותושיה אני
בינה ליגבורה:

ב ונוחנת לו מלכות
וממשלת וחייקור
דין ומגליין לו רוי תורה
ונשחה כמתין שאינו פ██ק
וכנראה שמהנבר ווהולך
זהו

וְהִי אָנוּ וְאָרֶךְ רֹוח וּמָוחָל
עַל עַלְבָנוּ וּמְגַלְתָו וּמְמַמְתָו
עַל כָל הַמְשִׁים; אָמַר רַבִי
יְהוּשִׁעַ בֶן לֹוי בְּכָל יָמֵן בֵּית
קוֹל יָצָאת מִהָרָה חָרָב
וְאָמַרְתָ אֵלָי לְהָם לְבִרְיוֹת
מְשֻׁלְבָנוּתָה שֶׁל תּוֹרָה שֶׁכָל
מֵי שָׁאַיָנוּ טוֹסָק בְּתּוֹרָה
נְקָדָם נָוֶךְ שְׁנָאֵמָר נָסָזָב
בְּאַפְתָ הַיּוֹאָשָׁה יְפָה וְסָרָת
שְׁטָבָן וְאָמַרְתָ וְהַלְחָות מְשָׁה
אַלְחִתָם הַמְתָה וְהַמְכָבָה
מְכָבָה אַלְחִתָם הַוָא חָרוֹת
עַל הַלְוָתָות אֶל תְּקָרָה תְּרוֹת
אַלְאָחִירָות שָׁאַיָן לְרַבְתָרִין
אַלְאָמֵי שְׁטוֹסָק בְּתּוֹרָה
וְהַלְמָד בְּחִלּוּמָד תּוֹרָה תְּרוֹת
וְהַמְתָלָה שְׁנָאֵמָר וּמְתָנָה
נְחַלְיָאָת. וּמְנַחְלַיָּאָת
בְּמוֹת :

ג וְהַלְמָד מְחַבְרוֹ פָּתָק
אַחֲרָיו אַחֲרָלְכָה
אַחֲרָיו פָּסָוק אַחֲרָיו דָבָר
אַחֲרָיו אַפְתִּיו אַחֲרָיו
צָרִיךְ לְנַהֲגָה בְּוּ כְּכָרְשָׁהָרִי
מְצִינָה דָרָן מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל שְׁלָא
לִמְרָא מְאַחַתָּפָל אַלְאָיָ שְׁנִי
רַבְרִיס בְּלִבְרָד וְקַרְאָוּ רַבְרָ
וְאַלְוָפָו שְׁנָאֵמָר וְאַתָּה אָנוֹש
כְּטָרָכִי אַלְרָוָפִי וְמִירָטִי
וְהַלְאָרְכָרִיס קָל וְחוֹמָר וְמָה
דוֹר

verecundus efficitur, & longanimis &
ignoscens, ubi ignominia affectus fue-
rit. Eumque exaltat, & magnificat
super omnia, qua facta sunt. R. Jeho-
shua filius Levi dixit, Singulis diebus
(a) vox caelestis è monte Horeb exit
proclamans, & dicens, Væ hominibus
ob ignominiam in neglectu legis. Qui-
cunque enim non dat operam legi dis-
cenda increpandus dicitur. Sicut di-
ctum est, (b) Monile aureum in nari-
bus porci est famina pulchra, discrecio-
ne vacua. Et dictum est, (c) Et ta-
bulæ erant opus Dei, & scriptura scrip-
tura Dei tabulis insculpta. Noli lege-
re tabulis insculpta, sed (d) חִירָה
libertas, nemo enim à te (d) liber asti-
mandus est, nisi qui legi operam dat,
Quicunque vero in lege discenda la-
borat, ecce hic exaltandus est. Sicut
dictum est, (e) è (f) Mattanà in
(g) Nachaliel, & è Nachaliel in
(h) Bamoth.

3. Qui à socio suo caput unum dis-
cit, aut canonem, aut versum aut ver-
bum, aut forsan litteram unam, nece-
sse est ut honorem ei deferat. Sic enim
in Davide rege Israelis invenimus, qui
(i) duo tantum ab Achitopеле didi-
cerat. Eum nihilominus vocat, docto-
rem, ductorem, & familiarem suum.
Sicut dictum est, (l) Tu autem homo
æqualis mihi ductor & familiaris meus.

(a) Heb. *Filia vocis*. (b) *Prov. 11. 22.* (c) *Exod. 32. 16.* (d) Heb.
Filiis nobilium. (e) *Numb. 21. 19.* (f) *Dono legis, sc.* (g) *Dei here-
ditatem*. (h) *Excellsa*. (i) *Nec solus legi vacaret, aut erecto capite do-
mum doctrina intraret.* Trad. *jud. vid. Fag.* (l) *Psal. 55. 13.*

דר מלך יטרואל שלא ר' מר' ד' מאחיהוּפְלִי אלא שני רנרים בלבני קראו רבו אלפו ומיוזע רלמד מחייב רופת אחיך אורלה' אחה אופסק אחדר אירבר אחדר או אפלי אוורה אחה של אהיה כמנה ובמה שעריך לנוהג בו בכורו ואין בכור אלא תורה שענאמר' בכור חכם' ייחלו ותמים' יתחלו טוב ואין טוב אלא תורה שנאמר כי לך טוב נתתי' לכם תורה אל תעוכבו :

ד' נך ה'יא דרכה של תורה פחכמלה האכל ומ'ם במשורה תשורתה ויל הארץ תישזוח' צער היה' וכתורה אחה עמלואם אחה עשרה כן אשריך וטוב לר' לטלום הכא: אל הקש נרולה ואל החמוד בכור יותר מלמודך עשה ואל התהואה לשלחנות של מלכים שולחןך נדול משולחנים וכחיך גROL מכהרם ונאמן הוא בעיל מלאכיך שישלים לך שכר פזולחך :

ה' נויריה תורה יותרמן הכהונה ומין חמלוכות שמלוכות נשלשים מעלה והכהונה במשרים וארכע מעלה והתורה נקנית באנשי' ושותנה משלות ואלו ה' במלמו בשמי'ה

(a) *Prov. 3. 25. & 28. 10.* (b) *Vel perceptionem boni, Prov. 4. 2.*
(c) *Drus. Vinum sed non recte.* (d) *Heb. Plus fac doctrinā tuā.*

בשמי'תך דראון בערכ'ת
שפתיכם בכינת הלב נאי'ת
ב'יראה בענורא כשמחה
בשימוש חכמים ברקוש
חכרים בפלול התלמידים
ב"ישוב במרקא' כמשנה
בדרך ארץ בארך אפיק' כלב
טוב באמונה חכמים נקלות
היסורין במעות' שינה במעות
חורה במעות' שיח'ה במעות
תענו' במעות' שחו' במעות
דרך ארץ :

ו' המכ'ראת מקומו והשמה
בחלקו והטושה סין לרבריו
ויאינו מוחוק טובה לעצמו
אהוב אהוב את המוקם.
אהוב את הבריות אהוב את
התוכחות ומתרחק מן הנכור
ויאינו רורף אחר הנכור
ולא מnis לבו בהרואה
והונשא געול עט החרו
ומכרי'ו לכף וכוכב ומשמרין
על השלום ופטמי'ו על
האמת ומתי'שכ לבו בחלמו'רו
שואל ומשיב שומש ומוסיף
הליינדר על מנת ללמד הלומר
על מנה' לשוחות המהיכים
את רבו והמפני' את שמו'חו
והואמר דבר בשם אומנו'ה
קמרא

Cordis intelligentia. Terrore. Timore.
Humilitate. Lætitia. Obsequio sapientum.
Et grammaticæ exercitatione scolarum.
(a) Constantia. Lectio. Mishnah.
Via terra. Longanimitate. Corde bono.
Fidem sapientibus adhibendo.
Castigationum susceptione. Somni diminutione, ut negotiationis : Necnon sermonis : Deliciarum quoque. Et risus rerumq; secularium diminutione.

6. Locum suum agnoscens. Et portione suâ gaudens. Et sepem verbis suis faciens. Neque bonum sibi arrogans. Dilectus. Deum diligens. Homines amans. Rectitudines amans. Corruptiones diligens. Qui se etiam à gloriam recipienda elongat. Neque gloriam prosequitur. Neque cor suum ob doctrinam propriam extollit. Jugum cum socio suo ferens. Qui (b) eum inclinat ad (c) aquitatem. Eumque in pace constituit, nec non in veritate. Qui acquiescere facit cor suum in doctrinam suam. Interrogans & respondens. Audiens & addens. Discens ut doceat nec non ut faciat. Qui praceptorem suum sapientem reddit. Qui quod audit,
(d) intelligit. Qui dicit aliquid in nomine ejus, qui prius dixerat. (e) En di-

(a) *Vel quiete, Heb. Sessione.* (b) *Qui inclinat se, sc. Fag. at tum in Hithphabel esset. R. Joseph de alijs interpretatur, ut nos & sic in duabus clausulis seq.* (c) *Lancem aquitatis, Heb.* (d) *Diligentiam adhibet in eo. Fag. legit enim pro מבין sed non recte.* (e) *R. Joseph legit. En dicisti quod quicunque dicit quod non audivit à praceptore suo, causam dat Deo eum ex Israele auferendi : at qui dicit rem nomine ejus qui prius dixit, redemptionem mundo adducit. Fag. interpretatur de nominatione auctoris, unde sententiam citatam dicimus, quod Iudæi humilitatis signum esse volunt, reticentiam autem auctoris, arrogantia.* dicilis

dicisti quod quicunque aliquid dixerit, nomine ejus, qui prius dixerat, redemtionem in mundum afferat. Sicut dictum est, (a) et dixit Eschera regi nomine Mardochai.

7. Magna est lex quæ vitam dat fæcientibus eam in hoc seculo, et in futuro. Sicut dictum est, (b) sunt enim vita invenientibus, et salus omni carni illius. Dictum est etiam, (c) Sanatio erit umbilico tuo, et irrigatio ossibus tuis. Item dicitur, (d) erunt enim ornamentum gratiæ capiti tuo, et collo tuo torques. Iterumque. (e) Dabit capiti tuo ornamentum pulchrum, coronâ decoris te circundabit. Itidem, (f) arbor vita est eam apprehendentibus, et beatus quisque eam retinens. Dictum est præterea, (g) via ejus via sunt dulcedinis, & omnes semitæ ejus pax. (h) Adhuc dicitur, longitudo dierum in dextrâ ejus est, in sinistrâ opes & gloria. Necnon dictum est, (i) longitudinem enim dierum et annos vita, & pacem addent tibi. Denique dictum est, (l) per me enim multiplicabuntur dies tui, & annos vita tibi addent.

8. (m) Dixit R. Jehoshua è sententiâ R. Eleazari, Forma & robur & divitiae, & sapientia, & canities, & filii, & honor iustis convenientia, & mundo convenientia. Sicut dictum est, (n) Corona gloriæ canities, si in viâ iustitiae

למרח כל האומר דבר בשם
אומרו מביא נאלה ליטולם
שנאמר והאמרא אחר למך
בשם מודך :

ג נרולח חורה השהי
נותנת ח"ם לטוישיה
בטולם הוה ובטלם הבא
שנאמר כי ח"ם ה' למו'ץ
אי'ם וילכל בשרו מרפא
ואומר רפאות היה לשך
ושקוי לעצמאותך ואומר כי
לוי'ת חן הם לראשו עונקיהם
לראשך לוי'ת חן טטרת
חפאות המניך ואומר עז
ח"ם היא למהי'ם בה
ותומכיה מאשר ואומר דרכיה
דרך נוטס וככל נתיכותיה
שלום ואמר ארך ימים כימינה
בשמאלה עוישר וככור ואומר עז
כ' אורך מ'ם וشنנות ח"ם
ושלום יוסיפו לך. ואומר כי
ירבו ימיך וויסיפו לך שננות
ח"ם :

ח אמר רב' ר' הווש
משמעות רבי אלעוז
הנו' והכח והטוישר והחכמה
והшибה והבניהם והכבוד
נאלה לצייקים ונאה
לטלום שנאמרא טטרת
חפאות שיבכה ברורך צרקה
התמצא.

(a) *Eph. 2.29.* (b) *Prov. 4.22.* (c) *Prov. 3.8.* (d) *Pro. 1.9.* (e) *Pro. 4.9.* (f) *Prov. 3.18.* (g) *Prov. 3.17.* (h) *Prov. 3.16.* (i) *Prov. 3.2.* (l) *Prov. 9.11.* (m) *R. Joseph & Mijb. Amst. hanc sententiam tribununt R. Simeoni filio Manassis, è sententiâ R. Simeonis filij Jochai.* (n) *Prov. 16.31.*
reperiatur,

תָּמִזְאֵי וְאָוֹמֵד חַפְּאָרָת בְּחַוּסִים
כּוֹחָסִים וְהַדְּרָתִים וְקִנְסִים שְׁבָהִי
וְאָוֹמֵד עַטְּרוֹת וְקִנְסִים בְּנִי
בְּנִים וְפֹאָרָת בְּנִים אַכְּוֹתָם
וְאָוֹמֵד וְחַפְּרָה רְחַלְבָּנָה
וְכּוֹשָׁה הַחֲמָה כִּי מֶלֶךְ יְיָ
צְבָאָתִים בָּהָר צִיּוֹן וּבִירוּשָׁלַם
וְגַדְּרָה וְקִנְיָוּ בְּכָורָה:

ט רְבִי שְׁמֻעוֹן בֶּן מַנְסִ'א
אָוֹמֵד אַלְוָה שְׁבָע מְרוֹת
שְׁמַנוּ חַכְמִים כָּלָם נַתְקִימָו
בְּרָכִי וּבְבָנָיו:

י חַמְשָׁה קִנְיָין קָנָה
חַקְבָּה בְּטוּלָמוֹ אַלְוָה הָן
חַוְרָה קִנְיָין אַחֲר שְׁמִים
וְאַרְצָה קִנְיָין שְׁנִי אַבְרָהָם קִנְיָין
שְׁלִישִׁי יְשָׁרֵל קִנְיָין רְבִיעִי בֵּית
הַמִּקְדָּשׁ קִנְיָין חַמְשִׁי: תּוֹרָה
מִנְיָין חַבְחִיבָּה יְיָ קִנְיָין רָאשִׁית
דָּרְכָו קָרְם מְפֻלָּלָיו מָאוֹשָׁמָס
וְאַרְצָה מִנְיָין רְכַתִּיבָּה אָמָר
”הַשְׁמִים כְּסָא וְהַאֲרָץ הַרְם
רְגִלְיָה אַיִוָה בֵּית אֲשֶׁר חַבְנָה
לִי, וְאַיִוָה מִקּוֹם מְנוֹחָתִי
אַנְרוֹהָם מִנְיָין דְּכַתִּים
וּבְרַכָּהוּ וּמְאַרְבָּרָק אַכְרָם
וְאַל עַלְיָהָן קִוָה שְׁמִים
וְאַרְצָה יְשָׁרֵל אַמְנִיָּה רְכַתִּיבָּה
שַׁד יְעֹבָר שְׁמָך יְעֹד
עַכְבָּר

reperiatur. *Dictum est etiam,* (a) *Glō-
ria juvenum est robur eorum, et ho-
nor senum canities. Icerumque,* (b) *co-
rona senum filij filiorum, & honor fi-
liorum patres eorum. Item dictum est,*
(c) *Et confundetur luna, & pudore
affectus erit Sol, quia regnat Dominus
in monte Sionis, & Hierosolyma &
coram senioribus ejus in gloriā.*

9. R. Simeon filius Manassis dixit,
(d) *Septem h̄a conditiones quas de-
justis numeraverunt sapientes, omnes
in* (e) *Rabbi & filijs ejus confirmatæ
fuerunt.*

10. *Quinque possessiones com-
paravit Sanctus benedictus Deus in mun-
do suo. Et h̄a sunt. Possessio prima lex
est. Secundum est cælum & terra. Terti-
a Abrahamus. Quarta Israel. Quinta
Sanctuarium. Unde patet legem esse
possessionem Dei? Quia dictum est,
(f) *Dominus possedit me in principio
vix sua ante opera sua ab aeterno. Un-
de cælum & terram esse? Quia scriptum
est,* (g) *Sic dicit Dominus, cælum thro-
nus meus est, & terra scabellum pe-
dum meorum. Quæ est illa domus,
quam mihi ædificaturi estis, aut quis
locus quietis mihi? Vnde Abrahamum
esse? Quia dicitur, (h) *Et benedixit
ei & dixit, Benedictus Abrahamus Deo
excelsa cælum terramque possidenti.
Unde Israelem esse? Quia scriptum
est,* (i) *Dum transeat populus tuus***

(a) *Prov. 20. 29.* (b) *Pro. 17. 6.* (c) *Ezai. 24. 23.* (d) *In sententiâ
precedente recitatæ.* (e) *Iebudæ sc. qui sic honoris causâ appellari solet.*
(f) *Pro. 18. 22.* (g) *Ezai. 66. 1. Misb. Amst. addunt, Ps. 104. 24.* (h) *Gen.
14. 19.* (i) *Exod. 15. 16.* Domine,

Domine, dum transeat populus hic, quem acquisivisti. Dicatum est eriam, (a) Sanctis qui in terra sunt, & excellentibus: omnis voluptas mea in illis est. Unde patet sanctuarium esse possessionem Dei? Quia scriptum est, (b) Loco quem habitationi tuae fecisti Domine, sanctuario quod stabilivere manus tuae Domine. Et dictum est, (c) Et adduxit eos ad terminum sanctum ejus, montem hunc quem acquisivit dextera ejus. Dixit R. Iosæ filius Kisimæ. Semel in viâ ambulanti mibi obviam venit homo quidam, qui (d) me salutavit, quem & ego resalutavi. Dixit mihi, Magister unde venis? Dixi ei, ex urbe magnâ sapientum, & scribarum venio. Dixit mihi, Magister, si placeat tibi commorari in loco nostro, tibi dabo mille mille denarios aureos. Dixit ei, si dederis mihi totum argentum & aurum quod in mundo reperitur, nonnem habitate nisi loco ubi lex sit. Sic enim invenimus in libro Psalmorum manibus Davidis regis Israelis (e) Melior est mihi lex oris tui, millibus auri & argenti. In horâ enim (f) discessus hominis, non comitantur eum argentum & aurum, neque lapides preciosi aut margarite, sed lex & opera bona. Sicut dictum est, (g) Cum ambulaveris, ducet te: cum dormieris custodiet te: cum evigilaveris, tecum colloquetur. Cum ambulaveris, diriget te in hoc mundo. Cum

שנור עם ו קנית' ואומר יקוריים אשר בארץ הארץ ואירוי כלחוצ'ם: בית המקרא מנין רכתי' מכון לטבחך פטל' "מקרא" בוננו ירד' ואומר ויבאים אל נבול קרשו הדר והנחתה ימינו: אמר רבבי יוס' בן קסניה פעם אחרת' ה'ית' מהלך בדרכ' ופנעו ב' ארם אחרת' נתני לישוק והחזרתי לו שלום אמר לי רב' מאיזה מיקום אחרת' אמרת' לו מער' נוריה של חכמים' ושל סופים אני אמר לי רבי רצונך שחרור עמי במקומנו ואני אנתן לך אלף אל' רינר' והב אמרת' לו אם אתה נתן לי כר כסף וזהב שבטים אני ררא לא במקום תורה שכן שכך מציינו בספר תהילים. על י' רוד מלך ישראל טוב לי תורה פ' ר' מאלפי' ור' נסף שבשעת פטירתו של ארם אין מלוי' לו לאaras לא כסף ולא זהב ולא אכנים טובות ומרגניות אלא תורם ומשים מוכים שנאמר בהחרילך רתנה אורה בשבכבר התשمر עליך והקיזות היא רשתיך. כהזהולך רתנה אורה בעולם הזה. בשבכבר

(a) *Psal. 16.3.* (b) *Ex. 15.17.* (c) *Ps. 78.54.* (d) *Heb. Dedit mihi pacem.* (e) *Ps. 119.72.* (f) *i. Mortis.* (g) *Prov. 6.22.*
dormieris,

במקבר השומר על אסמאן
והק' צוח הוא תמיון לנטן
חכאי. ואומר ר' הרכתי עמי
הנתק אס' "אנטן"

א כל מדה שברא
וחמזרוש כרך חוא
לאכריואו אלא לככובו טנאמר
בל הנקריא בשמי ולככובי
בראשו יציראי אף עשוינו
ויאומר "ימלוך לשבטים
שר:

רבי חנניה בן עקשייא אומר
רעהה תקורייש ברוּחַ הוּא לְבוֹתָה
אֲחֵן יִשְׂרָאֵל לְפִיכָּךְ הַרְבָּתָה
לְהַמְּתָה תּוֹרָה וּמִזְוֹהָה שָׁנָאָמָר
יְהֹוָה חִטְזָלָמָעַ צְרִיךְ יִגְרַלְלָל
תּוֹרָה וַיָּאָרֵל:

dormienti, confodit rei in sepolchro.
Qui evigilaverit, tacum colloqueretur
in mundo futuro. Dicunt alii, quam,
Argentum meum est, de cibis
iconi eorum misericordia.

11. Quicquid creavit sanctus
deus in mundo suo
vit illud nisi in gloriam suam. Non
dictum est, (b) Etiam in mundo eumque
qui nomine meo vocatur, nam in glo-
riam meam creavi illum, formavi &
feci eum. Et dictum est, (c) Dominus
regnabit in secula seculorum.

R. Hanania filius Aqiba dixit. Volumus sanctus Benedictus Dein. sc. raelem purisare. Idcirca multiplicavit ijs leges & precepta. Si-
cet dictum est, ^{ad} Domino be-
neplacitum est ob justitiam ejus:
Legem magnificabit, & glorifica-
bit.

(a) *Hag.* 2. 8. (b) *Exod.* 43. 7. (c) *Exod.* 15. 18. *Addit. R. Joseph.*
Exod. 42. 22. & *Psalm.* 29. 11. (d) *Exod.* 42. 21.

הושלבע

FINISH

